

TÜRK SÖZÜ

9 EYLÜL 1969
FİYATI : 125 Krş.
YIL : 2 - SAYI :

95

HO
Şİ

MINH
öldü

yaşasın
halk savaşının
ZAFERİ!

Son sözü Erdemir işçileri söyleyecek

Sina
Çıladır
Ereğli'den
bildiriyor

İşbirlikçi iktidarın «Millî güvenliği zedeleyici» kılıfını takarak ertelediği Ereğli Demir-Çelik işçilerinin grevi, bir aylık erteleme süresi sona erince, büyük bir ihtimal, tekrar başlayacak. İşbirlikçi iktidar ve halen onun kanatları altındaki Amerikalı-İşbirlikçi patron, erteleme süresinden azami istifade etme ve özellikle mahalli sendikacıları baskı altına alarak, kendi çıkarlarına bir uzlaşma sağlama yolunu tutmuştur. Nitekim, erteleme kararından sonra, Ankara'da durmadan uzlaştırma toplantıları düzenlemeğe başlamıştır. Bir taraftan alt kademe toplantıları devam ederken, diğer taraftan Danıştay ve Yargıtay'dan da üyelerin katıldığı üst kademe toplantıları sürdürülmektedir.

25.8.1969 tarihinde Ankara'da, sendika temsilcileri ile işveren temsilcileri bir araya gelmişlerdir. İki gün devam eden toplantılarda, işveren, işçilerin bazı haklarını teslim etmiştir. Kabul edilen maddeler, uyumsuzluğa gidilen 83 maddenin 30'unu teşkil etmektedir. Bu maddelerle işçilere şu haklar sağlanmıştır.

İşçi temsilciliğinin 8'den 11'e çıkarılması, işyerinde «İşbirliği Komiteleri» kurulması, boşalan kadroların doldurulması, bayramlarda ücretin yüzde 50 zamlı ödenmesi, tahsil yardımı, çocuk, doğum ve evlenme yardımlarının artırılması, iş tariflerinin sendikaya ve işçilere verilmesi, iş kazalarında ölen işçilerin ailelerine 20 bin, beher çocuğuna 5 bin lira tazminat verilmesi (kanunî haklar mahfuz

kalmak suretiyle), iş kazaları raporlarının düzenlenmesinde işçilerin denetim hakkı, hasar davalarının geri alınması, işçilerin bugüne kadar aldıkları cezaların affı ve sicil dosyalarından çıkarılması, işçilerin dinlenme kamplarından istifadeleri, v.s.

Aynı toplantıda, Amerikalı - İşbirlikçi patron, işçilerin, İşçilerin Birliği ilkesine tasallut etmek istemiş, ve Nezaretçilerle Satınalma Şefleri'nin sözleşme kapsamı dışında bırakılmasını istemiştir. İşçilerin direnmelelerini çok iyi bilen mahalli sendikacılar, buna şiddetle karşı çıkmışlar ve müdür, müdür yardımcısı ve aynı kademedeki unsurlar sözleşme dışı, işçi nitelikli bütün unsurların sözleşme kapsamı içine alınacağını ifade etmişlerdir. Bu madde tekrar görüşülmek üzere geriye bırakılmıştır.

Üzerinde mutabakata varılamayan 53 madde, 1 Eylül tarihinde Ankara'da yapılan bir alt kademe toplantısında tekrar ele alınmıştır. Ayrıca 4 Eylül tarihinde de Uzlaştırma Yüksek Kurulu toplanacaktır.

İŞÇİLER «SON SÖZ BİZİM» DİYOR

4600 Demir-Döküm işçisi, uzlaşma müzakerelerini dikkatle izlemektedirler. Erdemir işçileri, nereden gelirse gelsin, aleyhlerine noktalanacak bir uzlaşmaya şiddetle direneceklerdir. İşçiler gruplar halinde her gün sendikaya uğramakta ve Ankara'daki toplantılar hakkında bilgi almaktadırlar. Daha önceki işçiler aralarında toplantı yaparak, sen-

dika ile işveren tamamen mutabakata varsa bile, sözleşmenin tümü kendi onaylarından geçmeden yürürlüğe giremeyeceğini söylemektedirler.

Erdemir işçisi, grevlerinin ertelenmesiyle, grev öncesi bilinç düzeyini aşmıştır. Ve karşısında sadece Amerikalı işbirlikçi patronun değil aynı zamanda işbirlikçi çevrelerin ve ABD emperyalizminin bulunduğunu görmüştür. Nitekim Erdemir işçileri Türk-İş'in Ankara'da düzenlediği mitingde, «Bizi sömüren emperyalizmi demir yumruğumuzla ezeceğiz», sloganını havi pankartlar taşımışlardır. Yine işçiler tarafından hazırlanan «Yaşasın Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye», sloganı yazılı afişler, mitingte işçilere açtırılmamıştır. Bu yüzden tartışmalar olmuştur.

Kendileriyle konuştuğumuz Erdemir işçileri şunları söylemektedirler :

«Önce çok haksız bir şekilde grevimizi ertelediler, şimdi de haklarımızı hasıraltı etmek istiyorlar. Biz işçiler artık karşımızdaki kuvvetleri iyi biliyoruz. Kim bizden değil açık seçmeğe başladık... Uyuşma toplantıları Ankara'da oluyor, bu toplantıları dikkatle izliyoruz. Bu aralar tamamen uzlaşılsa bile sözleşmeyi bir defa da biz gözden geçireceğiz. 4600 işçinin onayını almadan hiçbir kuvvet sözleşmeyi imzalayamaz. Hele bizleri A-B diye parçalayan uygulama son bulmadıkça diğer haklarımızın tamamı da verilirse direnişimizi sürdüreceğiz. Artık bu fabrikalarda Amerikan metodları sökmek, Amerikalı-İşbirlikçi patron ve onun ağababaları bunu böylece bilsinler.

Diğer taraftan, Ankara'daki Türk-İş mitingine katılan Erdemir işçileri, İŞÇİ - KÖYLÜ'nün Ankara Bürosunu ziyaret ederek, gerek İŞÇİ - KÖYLÜ'nün ve gerekse TÜRK SOLU'nun haklı davalarında bütün imkânlarıyla yanlarında olmalarından duydukları memnurluğu belirtmişlerdir.

Erdemir işçileri, Ereğli'de, bir gün içinde 1000 İŞÇİ - KÖYLÜ satmışlardır.

Adresimiz değişti

Bu sayıdan itibaren dergimizin yeni idare, abone ve yazışma adresi şöyledir

Divanyolu Cad. No: 83 Kat: 3

Sultanahmet-İstanbul

AYDINLIK
sosyalist dergi

11. Sayı çıktı

TIP'İ ÖRGÜT OLARAK DESTEKLEYECEĞİZ

MİHRİ BELLİ

NATO halkımızın düşmanıdır - Hikmet KIVILCIMLI: Klâsik anlamıyla strateji ve taktik nedir? - Aziz NESİN: Tiyatro sorunları üstüne düşünceler - Kenan ÖCAL: Marcuse bir devrim peygamberi midir? - Halk İştirakiyün Fırkasının Birinci B. M. Meclisine mektubu

Abone : Yıllık 50, Altı aylık 25 lira.

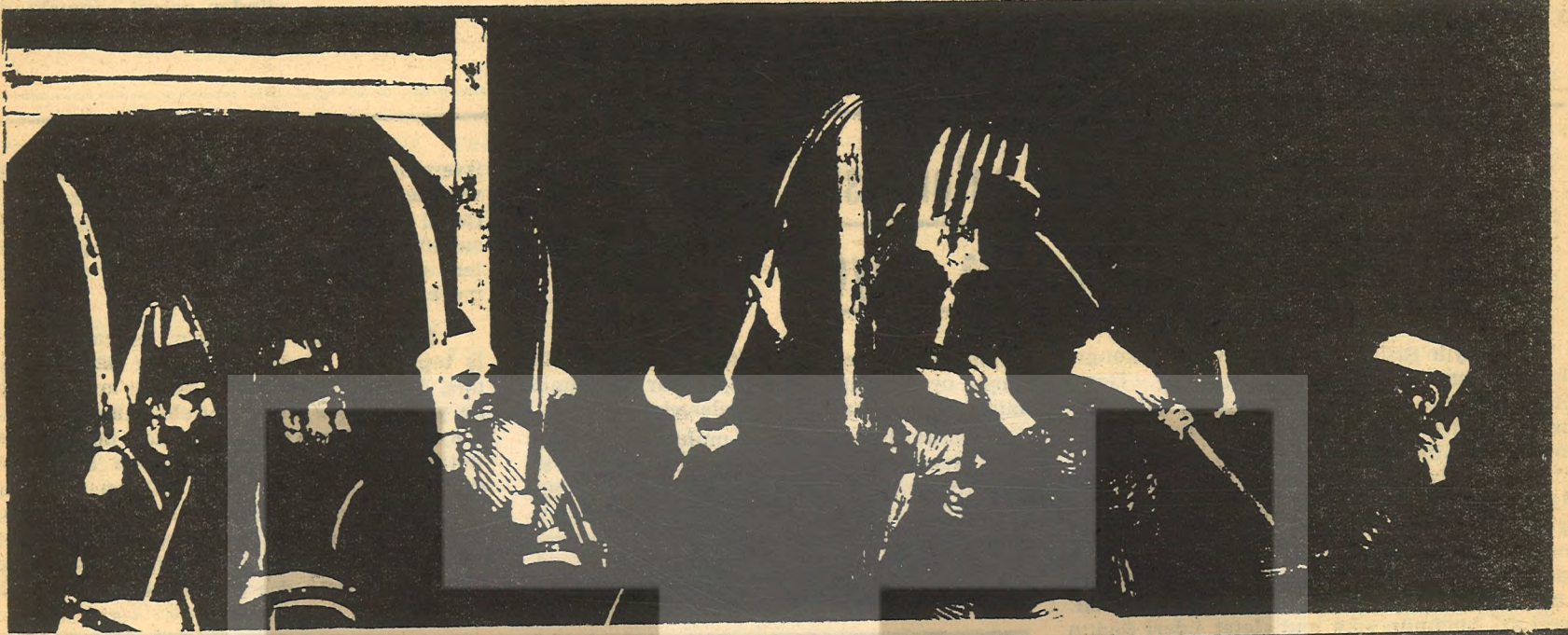
ADRES : Süleyman Sırrı Sok. 2/12 Sıhhiye - Ankara

Yayın organları hakkında bilgi sağlanır * Eskiz ve program hazırlanır Objektif tavsiyelerde bulunulur * Tespit edilen programlar titizlikle yürütülür.

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no: 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

(Basın: 60927/166)

T OPLUMLARIN belli gelişme aşamalarında meslek ifade eden sözcükler değişik anlamlara bürünür. Bu anlamlar o aşamadaki sosyal ilişkileri yansıtır. Kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu bir toplumda «tüccar», «sermayedar», «iş adamı» gibi sözcükler, hiç değilse bilinçsiz kitleler arasında saygı değer meşgaleleri ifade eder. Sosyalizme yönelmiş bir toplumun kamuoyunda ise tüccar, sermayedar, iş adamı, sömürücüler safında yer alan günleri sayılı asalak sınıflar mensubu sayılırlar. Aynı biçimde sömürüye dayanan bir toplumda «işçi», «emekçi» sözcüklerinin kamuoyu açısından taşıdığı anlam, emeği en yüksek değer sayan bir toplumdaki anlamından çok değişiktir.

«Tiyatro», «tiyatrocü» sözcükleri de böyledir. Varlıklı bir azınlığın eğlence aracı rolünü oynadığı sürece tiyatrocülük mesleği kamuoyunca küçümsenmiştir. Ama tiyatro emekçi halkın devrimci eyleminin önemli alanlarından biri haline gelince yığınların bu mesleğe karşı tutumu olumlu yönde bir değişikliğe uğramıştır. Uzun yıllar bizde tiyatro, daha çok birinci tipte bir eğlence aracıydı. Tiyatronun varlıklı sınıfların elinde böyle bir fonksiyonu yerine getirmesi, tiyatro sanatçısını da şartlandırmıştı. Hamlet'te Ophelia rolünü başarıyla oynayan herhangi bir kadın sanatçının falan müteahhidin metresi olduğu haberi; ya da filân ünlü komedyenin, İkinci Dünya Savaşı şartlarında gerici bir iktidar tarafından kabul edilmiş azınlık aleyhtarı faşist bir kanun olan «Varlık Vergisi» neden yararlanarak ana caddelerden birinde meyhane açması olayı gibi şeyler tiyatro sanatçısının itibarını yükseltmiyordu. Tiyatro sanatçılarının çoğunluğu, içine itilmiş olduğu şartlar yani varlıklı azınlığın eğlendiriciliğini kabullenmiş olarak bu rolünü sahne dışında da oynamaya razıydı. Ve yaşantısı bunu yansıtıyordu.

B UĞÜN durum değişiktir. Türkiye toplumu artık ne bir millî burjuva sınıfı yaratarak kapitalist yoldan kalkınma özlemine kapılmış, boş hayal peşinde koşan bir toplumdur, ne de komprador kapitalizminin pervasız at oynattığı bin dokuz yüz kırkların ve bin dokuz yüz ellilerin anti-Kemalist karşı devrim Türkiye'sidir.

Türkiye toplumu bugün emekçi yığınları hızla bilinçlenen devrimci genç militan kadroları etkin bir güç haline gelmiş, köklü dönüşümlere gebe içten içe kaynayan bir toplumdur. Böyle bir toplumda tiyatro da, «tiyatrocü» da başbaşa bir nitelik kazanmaktadır. Emekçi halka dönük, onunla içli-dışlı devrimci bir nitelik.

Bu yeni tiyatronun, bu devrimci tiyatronun yaratıcıları arasında önde gelenler Halk Oyuncuları topluluğunun kadınlı erkekli devrimci militanlarıdır. Onlar, mesleklerine şan ve

şeref getirmişlerdir. «Tiyatro sanatçısı» sözcüğüne devrimci anlam kazandırmışlardır. Onlar kelimenin en gerçek anlamıyla yiğit kişilerdir. İktidarı faşizm özlemi, muhalefeti Filipin tipi demokrasi şartlanması içinde olan bugünün Türkiye'sinde kalkıp Tunceli'ne devrimci tiyatroyu götürmek büyük yiğitliktir. Bugünün Demirel Türkiye'sinde Anadolu'nun emekçi halkına, devrimci halkına, devrimci geleneklerimizin baş dayanaklarından biri olan Pir Sultan Abdal'ın ilerici mesajını iletmek gözleri yaşartan bir kahramanlıktır. Bunu yapabilen kadın erkek sanatçılar Türkiye'nin devrimci güçlerinin ön safında önemli bir yer tutmaktadırlar. Yurdumuzun emperyalist sömürü sistemi içinde bağımlı, geri bir ülke olarak varlığını sürdürmesinde sınıf çıkarı olanların temsilcileri hedeflerinde yanılmamışlardır. Halk Oyuncuları büyük işler başarmaktadır. Onlar bu acılardan yücelmiş, bilenmiş, olarak çıkacaklardır. Alçalacak olanlar, yirminci yüzyılın ikinci yarısında, dört yüz yıl önce Pir Sultan Abdal'ın göğüslemek zorunda kaldığı işkenceleri yeniden tezgahlayarak Türkiye'ye utanca getirenlerdir. Kanlı Pazarları, Kayseri saldırılarını, öğrenci avlarını ve benzerlerini düzenleyenlerdir. Ve onlarla birlikte gerici saldırılarına yeşil ışık yakan sahte ilericilerdir.

T UNCELİ olayından, küçük politikacı düşünceleriyle yararlanmak isteyenler var. Halk Oyuncularına el uzatan, onların çektikleri acıları oya tahvil etme çabası içinde sahte dostlar ortaya çıkmışlardır. Böylelerinin «dostluklarının» ilk tezahürü sanatçıyı halktan ayırma, ona özel muamele edilmesini sağlama yolunda olmuştur. Tunceli polislinin lehine olarak belirtelim ki, o, işkencelerinde böyle bir ayırım yapmadı. Bu sahte dostlar da zahmet etmesinler. Halk Oyuncuları, devrimci sezileriyle, elbetteki gerçek dostu sahtesinden ayırtmakta kusur etmeyecekler ve kendilerine tam bir birlik halinde destek olmuş olan Tunceli halkı ile aralarına girmeye çalışanlara gerektiği gibi davranacaklardır. Devrimci gençlik avına dıştan alkış tutanlar, gerici çevreleri Kayseri saldırısını tezgahlayacak kadar yüreklendirenler, Tunceli saldırısından da sorumludurlar. Karşılarında vatandaş haklarını, yasalari savunmaya azimli bir muhalefet cephesi görselerdi gerici güçler ne Tunceli tertibine ne de öteki saldırılarına girişmeye cüret edemezlerdi. Faşist saldırıların tarihi sorumluluğunu sırtlarında taşıyanlar devrimci sanatçının dostu olmazlar.

Halk Oyuncularına bundan sonraki devrimci sanat eylemlerinde başarılar! Onlara devrimci selamlar!

TÜRK SOLU

olaylar

Neden böyle olmuştur?
çünkü oportünizmin sol hareket içindeki görevi
safı bölme, parçalamaktır.
Aybar oportünizmi de, bu görevini bihakkın yerine getirmekte,
sosyalist oyları bölebilmek için
elinden geleni yapmaktadır.

Oportünizm geleneksel bölücülüğü icra ediyor

1966 yılı Şişli İlçe Kongresinde, kongre başkanlığına adaylığını koyan, TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas, 66 ya karşı 28 oyla seçimi kaybediyor ve bu yenilginin hırsıyla konuşma tekliflerini reddediyordu. O gün Şişli ilçesinin devrimci üyeleri — ki kongre ilerledikçe gelen üyelerle daha da ezici bir çoğunluk sağlamışlardır — Aybar oportünizmini yerden yere vuracaklardır. Şişli ilçesinin devrimci üyelerinin karşısına çıkarılan Genel Merkez temsilcisi ise, talihin garip bir cilvesi (!) bugünün şike muhalefet lideri Sadun Aren'dir.

Aybar oportünizmi 1966 senesinde Şişli ilçesinde partiyi kaybetmişti. Kazanabilmek için, daha doğrusu kaybetmeyi önleyebilmek için ahlâk dışı oyunlara bavurdular.

Bir hafta içinde 46 üyeyi haysiyet divanına verdiler. Ve on gün içinde ilçeye 61 üye kaydedip, merkezce kabulünü yaptılar. Sağlamak istenen şey şuydu: Partinin bilinçlenmiş ve proleter sosyalizminin ne olduğunu farketmiş üyelerini temizlemek, yerlerine hink deycileri getirmek. Bu ahlâk dışı oyunda başta Kemal Türkler olmak üzere profesyonel sendikacılar rol aldılar. Kaydedilen 61 üyenin yarısından çoğunu, Maden-İş, Lâstik-İş sendikalarının ücretli, memur ve memurleri teşkil ediyordu.

O sıralar bu oyunlar sosyalizm adına oynandı. Bugün sözüm ona muhalefette olan pek çok kişi bu yutturmacayı hararetle savunarak partinin birliği ve bütünlüğünü (!) amansızca korudular.

1969 ön seçimleri, metot bakımından Şişli kongresinde oynanan oyunlardan farklı geçmemiştir. Örneğin: İstanbul'da zafer kazandıklarını ilân eden Aybar kliğinin zafer (!) inin hikâyesi şöyledir: Önseçimlerin öncesinde merkeze muhalif olan bütün ilçe yönetim kurulları görevden alınmış ve yerine Aybar kliğini takım tutar gibi destekleyen yönetim kurulları "Tepeden inme" getirilmiştir.

Bununla da yetinilmemiş, Beşiktaş, Bakırköy, Zeytinburnu, Yalova, Eminönü ilçelerinde yüze yakın üye haysiyet divanına verilmiştir. Böylece pek çok üyenin ön seçimlere katılaması önlenmiş oy sandıkları dikensiz gül bahçesi yapılmak istenmiştir.

Diğer taraftan, dergimizde daha önce de açıklandığı gibi usulsüz kayıtlar yapılarak oy sağlanmak istenmiştir. Zeytinburnu ilçesi yönetim kurulunun genel merkeze gönderdiği bir yazıda 86 üyenin giriş fişinin sendikacılar tarafından getirildiği, ancak üyelerin hiç partiye uğramadığı gibi ev adreslerinin de aynı olduğu, bir evde 70-80 kişinin kalmasının olanaksızlığı bildirilmiş, bu üyelerin kabulü için kendilerine yapılan basıyı protesto etmişlerdir.

Aynı oyunlar Bakırköy ilçesinde de oynanmıştır. Burada da kitle halinde kayıtlar

yapılmıştır. Ancak Bakırköy'de oynanan bir başka oyun daha vardır ki, Aybar oportünizminin açık ihanetini belgelemektedir.

Bakırköy'de devrimci muhalefetin gelişmesi üzerine Aybar kliği kurtulmuş, işçi sınıfının açık düşmanlarına sığınmakta bulunmuşlardır. Halen Bakırköy ilçe yönetim kurulunda Celâl Küçük adında bir sendikacı vardır. Celâl Küçük, ilk işçi işgalinin yapıldığı Derby fabrikasında, işgali kırmak için

işverenle ortak çalışan sarı sendikacıdır. İşverenler tarafından kurdurulan Kauçuk-İş'in Genel Başkanlığı yapan Celâl Küçük, işgal sırasında işgalcilere hitaben "Kızıl köpekler" diye bildiri dağıtmış, işçileri tehdit etmeye, bölmeye çalışmıştır.

Derby işgali sona erip, parsayı Lâstik-İş toplayınca, Genel Başkanlığı bir yana atmış, Lâstik-İş'in yüksek ücretli müfettişliğine yananmıştır. İşte bu Celâl Küçük, aradan 8 ay geçmeden TİP'in Bakırköy ilçesinin yönetim kuruluna Aybar Kliğince atanmıştır. Görevi, Bakırköy ilçesine gelişen devrimci muhalefeti sindirmek, ön seçimlerde Aybar kliğinin kazanması için gerekli hileleri düzenlemek olmuştur. Ön seçimler sonucunda atanan Bakırköy ilçe yönetim kurulunun sek-

YORUMSUZ

Türk Solu Dergisi
Yazı İşleri Müdürlüğüne
İstanbul

30.8.1969

Derginizin 12.8.1969 tarihli 91. sayısının 15. sayfasında yayınlanan Akhisar TİP İlçe Teşkilatı Oportünist Yöneticileri Uyarıyor, başlıklı yazı ve bildiriye belirtilen görüşlerin İlçe Yönetim Kurulu üyelerinin tüm olarak benimsedikleri ifadesi anlaşılmalıdır.

Oysa İlçe Yönetim Kurulu başkanı bildiriye imzalamadığı için Yönetim Kurulu toplantısında bildirinin kabulü ekseriyetle sağlanmıştır.

Bu durumun derginizin ilk çıkacak sayısında belirtilmesi dileğimdir.
Saygılarımla.

Akhisar TİP İlçe Bşk.
A. Rıza Kaner

2.Eylül.1969

Sayın TÜRK SOLU;

Akhisar TİP İlçe başkanı Ali Rıza Kaner'in, size "tavzih" anlamındaki bir yazı göndermesi üzerine, derginize bir "açıklama-mektup" yazmayı gerekli buldum.

Durum, Ali Rıza Kaner'in (İlçe başkanı) iddialarının aksinedir:

1- Kaner, "... ilçe yönetim kurulu başkanı bildiriye imzalamadığı için..." diyor. Aksine, metin tartışılırken "böyle bir yazıya şimdilik gerek olmadığı" iddiasıyla muhalefet göstermesine rağmen kararın altına imzalamıştır. İtirazı varsa imzasının yanına niye muhalefet şerhi koymadı? Karar defterinde, kararı imzalayıp imzalamadığı gayet açıktır. Bütün devrimciler tarafından karar defteri tetkik edilebilir.

2- Bir an için gerçekleri bir kenara iterek Kaner'in haklı olduğunu düşünelim. Madem haklıydı, niye itirazını bildirinin yayınlandığı 91. sayıya yetiştirerek yapmadı? Hem, 92. sayıda da yapabilirdi bu işi... Niye "tavzih" yazısını 30.Ağustos.1969 günü yazdığı halde, AYBAR'ın İstanbul'da liste başı olduğu 1.Eylül.1969 günü radyolardan öğrendikten sonra gönderdi? Açık; böylelikle "dönekliliğini" ve "esen rüzgârın adamı" olduğunu belgelemiştir. (ANT'ta yayınlanan "üçüncü yolcuların bildirisinde de imzası vardır bu kişinin...")

3- Kaldı ki, ilgili yerlere (Genel Merkeze ve İl'e) karar suretleri başkanı yani Ali Rıza Kaner'in imza ve mühürleriyle gönderilmiştir. Bu karar suretlerine muhalefet şerhi koymayı o zaman niçin gereksinmedi?

4- Durum çok açıktır; Kaner, bu tutumuyla proleter-devrimci Akhisar TİP İlçe Teşkilatına saygısını yitirdiğini, ona ters düştüğünü ve "kuklaların kuklası" olduğunu belgelemiştir.

Behçet Al
Akhisar TİP İlçe Sekreteri

Bizim bütün bu oynanan oyunları,
en önemlisi partinin gerici parlamenterizme kapılmasını
bir kere daha görmemiz yetmez.
Parti içinde proleter sosyalist kanadı
güçlendirmek, oportünizmi yıkmak için,
bütün üyelere
gerçeği göstermeliyiz. Birinci sorunumuz budur.

olaylar

reteri, seçimlerde türlü düzenbazlıklar yapıldığını öne sürerek istifa etmiştir. Aybar kligi, Yalova ilçesinden gelecek olan devrimci oyları önlemek için de Yalova ilçesinin seçmen listesini iptal ettirmiştir. Böylece aleyhte gelecek olan 44 oydan kurtulmuşlardır.

İşte oportünist Aybar kliginin İstanbul zaferinin (!) ardında bu düzenbazlıklar yatmaktadır.

İstanbul'daki ön seçimlerde proleter sosyalistleri nasıl bir yol tuttular?

Bir hafta önce ilân ettiğimiz „Oportünistlere oy verme, parolası uygulanmış ve oportünizmin timsali haline gelmiş olan isimler dışında % 80 ini işçilerin meydana gelirdiği bir liste yapılmış ve bu listeye oy kullanılmıştır. Haysiyet divanına verilenlerin hep proleter sosyalistleri olması oy verme oranını oldukça azaltmıştır.

Bu listeler en çok Beşiktaş, Fatih ve Eminönü ilçelerinde başarı sağlamış, bu ilçelerde Aybar 1. sırada yer alamamıştır. Genel tasnifte de Aybar ile Recep Alkan arasında pek az (6-7) bir farkın ortaya çıkışı, bütün seçim kurnazlıklarına rağmen Aybar'ın paçayı zor kurtardığını ortaya koymaktadır.

Aybar kligi İstanbul'da önseçim mücadelelerini, şike Aren muhalefetine değil, proleter sosyalistlerine karşı vermişlerdir. Önseçimlerden önce, il binasında — Bir kısım gene Aybar kligi tarafından atanmış olan ilçe yöneticileriyle — yapılan toplantıda, Aybar hedef olarak proleter sosyalistlerini almış ve her zamanki gibi yalan ve iftiralarla onlara saldırmıştır. Bu arada bundan böyle proleter sosyalistlerine karşı aktif (?) bir mücadele yürütülmesini de ilçe yöneticilerinden istemiştir. Genel Yönetim Kurulu üyesi Kemal Sülker bir soruya cevaben „Arenciler bizim kardeşimizdir. Onlar için değil milli demokratik devrimciler içindir söylediklerimiz, demıştır. Oportünizmin bu mukaddes ittifakı ibret vericidir.

Ön seçimlerin yurt çapındaki sonuçlarını da ihtiyatla karşılamak gereklidir. Oportünizm liste başlarını tekeline alabilmek için İstanbul'dakine benzer oyunları Anadolu'nun çeşitli illerinde de sahneye koymuştur. Örneğin Yozgat'ta Şakir Keçeli'nin ön seçimlerde listenin birinci sırasını kazanması beklenmekteydi. Keçeli'nin Yozgat'ta seçimi kazanma şansının yüksek olduğu da genel bir kanı olarak yayılmış bulunmaktaydı. Yozgat'lı TIP üyelerinin liste başına getirmek istediği Şakir Keçeli arkadaşımızın, seçileceğini anlayan oportünistler, ön seçime iki gün kala partiden ihraç etmişlerdir. Şakir Keçeli'yi ihraç eden onur üyelerinin ikisinin TIP üyesi olmadığı mahkeme kararıyla tespit edilmiştir.

Bu durum karşısında Yozgat TIP üyelerinin büyük çoğunluğu ön seçimlere katılmamışlar, kendilerini temsilen yolladıkları her ilçeden beş kişi ise, oy pusulasına: „1. Yaşasın proleter sosyalizmi; 2. Kahrolsun oportü-

nizm; 3. Şakir Keçeli, yazmışlardır. Ayrıca her ilçe bu kararlı tutumunu telgrafla genel merkeze bildirmiştir.

Ancak bütün bunlar oportünizmin sol hareketteki bölücü tutumunu önleyememektedir. Onlar milli demokratik cephenin olduğu kadar, sosyalist safların da bölücüdürler. Ve bölücülük görevini yerine getirebilmek için hiçbir fırsatı kaçırmamaktadırlar. Son kontenjan adaylarının kullanılışı da bunu açıkça göstermiştir.

Şöyalelerin olduğu kadar halkın da güvenini kazanmış bir çok adayın önüne tepeden inme kontenjan adayları getirilmiştir. Örneğin Aydın ilinde, büyük Söke mitingini düzenleyen ve çevrenin sevgisini, güvenini kazanmış olan Sökenin Güzeltepe köyünden Hüseyin Kaya'nın önüne tepeden inme bir aday getirilmiştir. Aynı şekilde Malatya, Mersin, Kars ve daha birçok yerde kontenjan adayları sevilen ve teşkilâtın tuttuğu adayların önüne geçivermiştir.

Neden böyle olmuştur? Çünkü oportünizmin sol hareket içindeki görevi safları bölmek, parçalamaktır. Aybar oportünizmi de, bu görevini bihakkin yerine getirmekte, sosyalist oyları bölebilmek için elinden geleni yapmaktadır.

Bu durumda ne olacaktır?

„Ancak, kontenjan yoluyla aday listesi başına getirilen Aybarcı politikacının olumsuz kişiliği, TIP'e verilecek olan oyları önemli ölçüde azaltacağı ve dolayısıyla gerici partilerin oy oranını yükselteceği kesin olduğu durumlarda, şartlar da elverişli olduğu takdirde, sosyalist oyların toplamını artırmak amacıyla bazı illerde bağımsız sosyalist adaylar gösterilebilir ve gösterilmelidir. Bunu yaparken de amacımız emekçi halkın umudunu Filipin tipi demokrasi şartlarında sağlanacak kazançlara bağlamak gibi bir tutum olmamalıdır.“ (Türk Solu Sayı 94)

NE YAPMALIYIZ?

Proleter sosyalistleri, oportünistlerin büyük engellemelerine ve bölücüklerine karşılık ne yapmalıdır? Bu konuda açıklanan bütün oyunlar karşısında nasıl tavır alınmalıdır? Bunu doğru teşhis etmek gerek. Çünkü oportünizmle ve emperyalizmle mücadelemizi doğru yürütmemiz gerek.

İlk olarak, bütün parti teşkilâtındaki dürüst fakat bilinçsiz üyelere bir daha oportünizmin gerçek yüzünü gösterelim. Oy avcılarının düştükleri durumu açıkça ortaya koyalım. Hele Aybar'ın „Biz oy partisiyiz. 13 bin oya sahip olduğumuz ileri sürülen bir aday ağa da olsa adayımız olacaktır.“ sözünü ibret için yayalım. Yayalım ki, halâ tereddüt gösteren üyeler gerçeği görsün. Bizim, bütün bu oynanan oyunları en önemlisi partinin gerici parlamenterizme kapılmasını bir kere daha görmemiz yetmez. Bunu birbirimize nakletmemiz de hiç bir şey kazandırmaz devrimcilere. Parti içinde proleter sosyalist kanadı güçlendirmek, oportünizmi yıkmak için, bütün üyelere proleter

sosyalist kanadı güçlendirmek, oportünizmi yıkmak için, bütün üyelere gerçeği göstermeliyiz. İşte bu birinci sorunumuz olacaktır.

Tayin edilen adayların teşkilâtı da kullanılarak, kendi oportünist tutumlarını sürdürmelerine engel olmamız gerekir. Propaganda komitelerine girerek, devrimci propaganda yapmalıyız. Adayların oy avcılığına imkân vermemek için onlara karşı parti içinde direnelim. Seçimlerde, teşkilâtı oportünistlere hediye edecek pasif tutuma kapılmayalım. Unutmayalım ki bilinçlenme mücadelesi içinde olacaktır. Hem oportünizme karşı mücadele de bilinçsiz üyeleri doğru çizgiye getirmek için, hem de devrimci şiarları yığınlara ulatırmak için seçim mücadelesine katılalım. Bütün gücümüzle de bağımsız sosyalist adayları destekleyelim.

Libya'da Darbe

Geçen Pazartesi sabahı Libya'da bir hükümet darbesi olmuş, bir gurup subay iktidarı ele geçirerek Cumhuriyeti ilân etmiştir. Darbe kansız gerçekleştirilmiş ve hiç bir direnme ile karşılaşmamıştır. Türkiye'de tedavide bulunan Kral İdris el-Sunusi'nin yokluğunda yapılan darbeyi Velihaht Hasan Rıda tanımış, halkı yeni yönetimi desteklemeye çağırmıştır.

Pazartesi sabahı Libya Radyosu, yayınladığı mesajda haberi vermiş ve halkı „İhtilâli desteklemeye, davet etmiştir. Radyo şöyle devam etmiştir. „Bugün en eski hülyanız; sosyalizm, özgürlük ve birlik hülyanız gerçekleşti.“

Aynı gün velihat Hasan Rıda, Radyoda yayınladığı mesajda „bütün“ yetkilerinden vazgeçtiğini, ilân etmiş ve halkı direnmeye çağırmıştır. BAC, Irak ve diğer Arap devletleri yeni rejimi derhal tanıdıklarını bildirmişlerdir. Libya'da havaalanları ve limanlar trafiğe kapatılmış, telefon, telsiz ve radyo kesilmiştir. Bu yüzden eldeki sınırlı verilerle hareketin niteliğini tam olarak yorumlamak mümkün değildir.

Libya, Dünyanın 4. büyük petrol üreticisidir. Amerikan sermayesinin kısmen ya da tamamen 38 petrol iştirakleri vardır. Ayrıca Wheelus hava üssünde 6 bin Amerikan personeli bulunmaktadır. 6 bin kişilik Libya ordusu ise, diğer Orta-Doğu ve Arap ülkelerinin aksine emperyalizmin etkisi altındadır. Subaylar İngiltere'de eğitimde, Amerika ve İngiltere'den yardım almaktadır.

Libya'daki hareketin düşündürdüğü diğer bir husus eski Kral İdris el-Sunusi'nin Araplara yaptığı yardımlarla ilgilidir. Kral Sunusi, İsrail'e karşı savaşan Arap ülkelerine ve çeşitli direnme örgütlerine yaklaşık olarak 90 milyon dolar yardımda bulunuyordu.

Cunta yönetiminin bu yardıma devam edip etmeyeceği belli değildir.

Yeni yönetim heyecanlandırıcı ve umutlandırıcı vaatlerine rağmen, şimdilik dikkatle izlenmesi gereken bir veçhete sahiptir.

HO Şİ MINH

Nguyen LUONG Bang

Esperantoca

"Memorajoy Pri HO CHI MINH" adlı kitaptan çeviren: Ahmet HEZARFEN

Bundan 35 yıl önceydi. Yaşım 22 var yok, Fransız savaş gemilerinde çalışıyordum. 1925 yılın sonlarına doğru çalıştığım gemi KANTON'un Fransız kesimi ŞAMIAN körfezine demir attı. Beni gemide daha çok nöbetçi olarak görevlendiriyorlardı. O zaman yaşımın etkisiyle olacak, ateşliydim ve her aklıma gelen şeyi hemen yapmayı istiyordum. Vatanım Vietnamı çok sever, Fransız sömürgecilerini ise hiç sevmezdim. Bana daha küçük yaşta, TAN THUAT'ın önderliğiyle DETHAM, DOK DIT ve BAİ ŞEY'deki olan devrim hareketinin tarihçesini anlatan anne ve babamı dinlemeyi çok seviyordum. Daha sonra bahriyeli olunca da benim sevip sevmediğine bakmaksızın gemide bazı işleri bana zorla yaptırıldıklarından sömürgecilerden tamamen nefret ettim, fakat elimden birşey gelmiyor, kinimi kalbimin çok derinlerinde saklıyordum.

ŞAMIAN'A geldiğimde FAM HONG THAI'deki patlayan bombanın yankısı taa buluralara kadar gelmiş bu olay Fransız polisini çok korkutmuştu. Bu bomba ilk defa bütün dünyanın dikkatini Vietnam devrimi üzerine çekmişti, hele Çin ulusu bunu çok olumlu karşıladı. FAM HONG THAI'deki kahramanlık Vietnam vatanseverlerine çok cesaret verdi, beni ise çok etkiledi. Bu olaydan sonra Vietnam göçmenleri birbirleriyle karşılaşınca hemen dost olmağa başlıyor, birbirlerine açıp dertlerini konuştukça söz dönüp dolaşıp memleket sorunlarına gelip dayanıyordu. O zaman hangi yolu tutacağımızı bilemiyorduk. Vatansever FAN BOİ ÇAU'nin tutuklandığı sıra Vietnam'dan ayrıldım. Bu olay beni çok sarstı, kendi kendime: "Ülkemizin özgürlüğe kavuşması için artık kim çalışacak, bütün vatanseverlerimizin akibeti FAN BOİ ÇAU gibi olursa, halimiz ne olur?" diyordum. Bu sıkıntılı anımda KAM SUJU ile tanıştım. Kendisi Çinli olup uzun zaman Vietnam'da kaldığından ana dilimizi kendi dili gibi konuşuyordu (KAM SUJU'nun Denizciler Sendikası ve Çin Komünist Partisi üyesi olduğunu daha sonra öğrendim). KAM SUJU, Fransız sömürgecilerini sevmediğini bildiği için beni çok seviyordu. Bende onu İngilizleri sevmediği için seviyordum. KAM SUJU, HONG KONG, SANHAY, KANTON ve diğer büyük kentlerdeki İngiliz işyerlerinde çıkan her grevde görev alır gerektiği zaman savaşırdı. Zaman geçtikçe birbirimize daha çok ısındık ve candan dost olduk. Bir gün beni HUANGHUANG dağı üstündeki FAM HONG THAI'nin mezarını ziyarete götürdü. Başka bir gün Devrimci Gençler Birliğe gittik orada yoldaş İCH ile tanıştık. Bu arkadaşım devrimci savaşlar çok etkilemiş onu insanı, neşeli, cana yakın yapmış. İCH'e beni yoldaş VUONG ile tanıştırdığı için minnettarım. Daha sonra VUONG'un arkadaş NGUYEN Aİ KOUK (HO CHI MINH) olduğunu öğrendim.

1923 yılının sonlarına doğru NGUYEN Aİ KOUK 5. Uluslararası Komünist kongresine katılmak için Paristen ayrılarak Mosko-

va'ya gitti. O sıra Uluslararası Komünist Birliği sömürge sorunlarıyla uğraşıyordu. Kongrede NGUYEN Aİ KUOK yeni yönetim kurulunda görev aldı. Sonra Çin devrimini yönetmek ve Vietnam'da devrim hareketini hızlandırmak için GUANG DONG'a gelerek hiç vakit kaybetmeden Devrimci Vietnam Gençlik Birliğini kurdu.

VUONG (HO CHI MINH) ile buluşmak için KANTON'da büyük bir mağazanın karşısındaki bir sokağı seçtik, bu yer ŞAMIAN'ı KANTON'dan ayıran ÇAY ırmağının denize döktüğü körfezin üzerindeki köprüydü. Mevsim kış, bir öğle üzeri oraya geldim. VUONG'u orada buldum, beni görünce çok sevindi hemen elimi sarıldı. Biz bir anda içimizi birbirimize döktüverdik. O zaman onun ne giydiğini şimdi iyice hatırlamıyorum yalnız oldukça genç- 35 yaşlarında var yok-, ince boylu, sağlam yapılı, gözleri çakmak çakmaktı. Üzerindeki elbise SUN YAT SEN modası biçimindeydi. O tıpkı İCH gibi canlı, nazik ve iyilik sever bir kişi idi, onu daha ilk görüşte sevdim. VUONG beni oradaki sendika binasına götürdü. O sıra Çin'deki bütün sendika hareketleri KANTON'dan yönetiliyordu, biz bile bir toplantı yapacağımız zaman oradaki sendikalardan yardım istiyorduk.

VUONG bana yaşımı, mesleğimi, yaşantımı, Fransız donanmasındaki Vietnamlıları, ülkedeki durumu sordu. O sırada Fransız sömürgecileri Birinci Dünya Savaşının acısını çıkarmak için Vietnam halkının ilğini kemiğini öyle vahşice sömürüyordu ki! HONGAY - KAMFA maden ocaklarında, güneyde küçük çiftliklerini işletmek için habire yeni asker (KULİO = Çin işçisi) topluyorlardı. Bu işçiler aç susuz en ağır hayat şartlarını yaşıyor, bu yetmemiş gibi doğa da köylünün zün üzerğine âfet üstüne âfet gönderiyor. Su baskınları, ardından kuraklık birbirini kovalıyor, meselâ benim köyümde ard arda üç su baskını oldu, köylüler çok yoksul kalmasına rağmen en ağır vergi ödemekle yükümlüydü. Görüşmemizde içimde olan bütün acılarımı ona döktüm. O anlattıklarımı dikkatle dinledi dinledi ve sonra konuşmağa başladı. Şimdi hepsini hatırlayamıyorum. Yalnız hatırladığım kalan; Bana ısrarla Fransız emperyalizmine karşı savaşmanın gerektiğini söyledi. Bana tahsilimi sordu. "Ben fakir bir aile çocuğu olduğumdan uzun zaman okul sıralarında sürtemedim, deyince "Görüyorsun ya okuyup yazmana bile onlar engel oldu. Şimdi okuyup öğrenmek için birbirimize yardım edeceğiz", dedi. Bu ilk karşılaşmamız kısa sürdü. Fakat bende hiç bir zaman unutamayacağım derin bir iz bıraktı. VUONG benim için yalnız bir vatansever değil aynı zamanda beni adım adım yerden karanlıktan aydınlığa çıkararak ağabeyimdi.

Birkaç zaman sonra beni Devrimci Gençler Birliğine üye aldılar, yapılan törende VUONG oradaydı. Bundan sonra, VUONG ve İCH tarafından KANTON'da haftada iki defa dü-

zenlenen siyasi kursa katılmak için ŞAMIAN'dan kaçardım. Günden güne öğrendiklerim beni sarmağa başladı, hele VUONG tarafından yazılan "La Revulucia Voja = Devrim Yolu" adındaki değerli yazının okunması beni öyle etkiledi ki! Bize siyasi derslerden ma-da İngilizce de öğretiyorlardı. Bir ara VUONG'la sendika binasında buluşmayı âdet edindik, bazan da sokakta buluşur caddelerde konuşa konuşa dolaşırdık. Bu samimi buluşmamız esnasında benim gayet küçük bir hatamdan başka aramızda en ufak bir anlaşmazlık olmadı, o da birgün karşılıklı konuşurken Fransa Bahriyesi için Vietnam'dan toplanan askerlere "Bu adamlar" dedim, o gülerek bana: "Kim bu adamlar? Onlar bizim kardeşlerimiz!", dedi. Bu sözleri gayet yumuşak söyledi, beni incitmemeğe çalıştıysa da, ben kusurumu çoktan anladım, fakat iş isten geçmişti.

Devam ettiğim siyasi kurslarda iyi başarı gösterdiğimden VUONG bana Vietnam devrim hareketinde görev almamı söyledi, bu işe katılmağa gönüllü olduğumu bildirdim. O zaman gençtim. Vietnam için her şeyi yapmayı göze alıyordum. Yeter ki biri bana doğru yolu gösterecek. Her Fransız bahriyesi gibi gördüğüm hizmetten çok az maaş alıyordum. Bunun için buradan ayrılabilirdim VUONG da benim bu görevden ayrılmamı uygun buldu. Beni bir tarafa çekerek: "Memleketime döndüğümde hemen eski arkadaşlarımla dostluk kurmamı, onlarla konuşurken sözü sömürgecilerin halkımızı nasıl insafsızca sömürdüğünü, kursta öğrendiklerimi onlara, onların anlayacağı dille anlatmamı, onları yetiştirmemi örgütledi. Onlarla konuşurken: "bizi bu durumdan kim kurtaracak, bu düzen böyle hep devam etsin mi?" diye soracaksınız, onlar yine senden cevap bekliyecekler, sen işte o zaman onlara birlikten güç doğacağını, bu birlik karşısında düşman ordusunun tutunamayıp er geç buradan defolup gideceğini ülkemizin o zaman kurtulacağını anlatacağın. Aynı zamanda kendini de yetiştirmen gerek. Sonra halka yararlı olacak yardımlaşma dernekleri kurulmasını yöneteceksin. Bu kurumların başına değerli kişileri getirip, yağ lekесinin büyüüp genişlediği gibi bu devrimci hareketi geliştireceksin. Yalnız bu işleri yaparken herşeyden sakınacaksın. Memleketine varınca seni gizli gizli takip ederler. Sakın acele etme, arkadaşlarını hotbehot ziyaret etme, aşağılık insanlardan çok sakın, hele hele mümkün mertebeye sivil polisleri aldat!" dedi.

1926 yılının Eylülünde VUONG'tan ayrılarak, Vietnam ve başka ülkelere gazete, dergi, kitap broşür ve değerli belgelerin ulaştırılması için görevlendirildiğim HAYFON - HONG KONG yolu üzerinde işe başladım. HAYFONG'ta bir eski dostun evinde kalıyordum, fakat daha ilk günden itibaren tanımadığım biri kapımın önünde dolaşmağa, beni hep takip etmeğe başladı. Bunu görünce kendi kendime VUONG haklıymış diyordum, çok geçmedi, HONG KONG ve KANTON'a devamlı sefer yapan CHAMBORD gemisinde

Ho Şi Minh öldü Yaşasın halk savaşının zaferi

"Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü
vardır"

TEVFİK FİKRET

Bir de böyle şan ve şerefle ölmek var.
Emperyalizme karşı, emperyalizmin
en güçlü silâhlarına karşı, en güçlü ordularına karşı, seksenine kadar, dövüşe dövüşe ölmek var. Emperyalist ordularını, yerli hainlerle birlikte, çevire çevire, imha ede ede ya da, dize getire getire ölmek var. Hem de bu şanlı şerefli yaşantıyı kadın-erkek, genç - ihtiyar tüm toplumda gelenek haline getire getire gözü arkada kalmadan ölmek var...

Ho Şi Minh, emperyalist orduların saf-
larındaki saldırganlarla, nasihat ede ede,
onlara doğru yolu göstere göstere döğüştu.
Vietnam halkını ille de emperyalist bo-
yunduruğa vurmak için bu nasihatları
kulak asmayan saldırganların cezası
ölümdü. O, örnek bir yönetimle emperya-
list saldırganlarını en usta bir biçimde ce-
zalandırmayı başaran bir liderdi.

En son saldırgan Ameriaan emperya-
listleri, Vietnam'daki saldırılarında fosfor-
lu bombalarından, bilyeli bombalarından,
zehirli gazına kadar, Vietnam toplumunun
tümünü imha amacı güden yöntemleri
dünya halk oyu önünde büyük bir soğuk-
kanlılıkla uygularken Ho Şi Minh de bir
başka soğukkanlılıkla, bir yandan emper-
yalist canavarın insanlık dışı tutumunu
dünya halk oyuna teşhir etti, bir yandan
da saldırganların niyetlerini kursaklarında
birakırcasına cezalandırmaya devam etti.

1. Dünya Harbi akabinde Mustafa Ke-
mal tüm milli kurtuluş hareketlerinin kı-
vılcımını atıncı. 2. Dünya Savaşından bu

yana Ho Şi Minh, bu kıvılcımı büyük bir
meşale halinde, elleri yana yana Güney-
Doğu Asya'da tutmaktaydı.

Emperyalist canavarın giderayak, daha
da hunhar olması sosyalizmin biliminin
öğretilerinde defalarca tekrarlanmıştır.
Hele bu arada emperyalist ülkelerdeki tek-
nolojik gelişmelerin öncelikle harp sana-
yiinde uygulanmış olması ve Vietnam'ın
bu teknolojik gelişmelerin deneme alanı ha-
line gelmesi başta Ho Şi Minh olmak üze-
re Vietnam'lı vatanseverlerin koşullarını
ağırıştırılmıştır.

Ama asıl koşulları ağırıştıran milli
kurtuluş savaşı yapmak, ya da bu savaşı
yenilemek zorunda olan diğer ülkelerin,
emperyalizmi defetmek hususunda Viet-
namlı vatanseverler gibi kararlı ve nefesli
bir duruma geçme olanaklarını henüz bu-
lamamış olmalarıdır.

Ho Şi Minh, havadan yapılan, bitmek
tükenmek bilmeyen bombardımanlarla,
tüm mamureleri yerle bir edilmiş bir sos-
yalist ülkenin lideriydi.

Fabrikaları, okulları, hastaneleriyle,
evleri, barklarıyla v.b. yeraltına çekilmiş
bir sosyalist ülkenin lideriydi.

Ho Şi Minh sosyalizmin biliminin fab-
rikalarıyla, okullarıyla, havan toplarıyla,
pirinç tarlalarıyla, makineli tüfekleriyle, iş-
çileri ve köylüleriyle, uçaksavarlarıyla, en
muntazam askeri birlikleriyle, ele avuca
sıgmaz kahramanlık timsali kadın-erkek
çeteleriyle ayrılmaz bir bütün halinde ha-
mur gibi yoğrulduğu bir ülkenin lideriydi.

O, sosyalizmin bilimine örnek bir sada-
katla bu hamurun yoğrulmasında en so-
rumlu görevleri yüklenmiş bir liderdi. Yal-

nız kendi toplumuna değil, dünyamızın di-
ğer toplumlarındaki tüm devrimcilere bu
hamurun yoğrulmasında 80'ine kadar dur-
madan öğretmenlik etti.

Tüm devrimci sosyalistler başınız sağ
olsun!...

Vietnam Kurtuluş Ordusu başınız sağ
olsun!...

Vietnamlı kadın çeteler başınız sağ
olsun!...

Vietnamlı erkek çeteler başınız sağ
olsun!...

Vietnamlı okul çağındaki savaşçılar
başınız sağ olsun!...

Dünyamızın medar-ı iftihar bu eşsiz
kahramanları doğurup büyüten tüm Viet-
nam'lı analar, babalar başınız sağ olsun!...

Emperyalist canavarı imha etmekte
kararlı dünyamızın tüm anti-emperyalist
savaşçıları, başınız sağ olsun!...

Şevki Akşit

nöbetçilik görevi aldım. Bundan yararlanarak
«a Junularo», - Gençlik - Gazetesi «La Re-
volucia Vojo», - Devrim Yolu - broşürünü ve
derneğin bazı belgelerini ülkemiz Viet-
nam'ın HAYFONG, HANOİ, ve NAMDINH
şehirlerine getirip dağıtmayı başardım. 1929
yılın ortasında Devrimci Gençler Bir-
liği Genel Komitesi beni HONG KONG ve
KANTON arasında devrim işleriyle görevlen-
dirdi. HONG KONG'da yeniden Fransız do-
nanmasında görev aldım. 1929 yılı Ekim
ayında Annam K. P'ne üye olunca arkadaş-
lar bana üç ödev seçmemi teklif ettiler: 1 —
Ya Vietnam'a döneceksin. 2 — Ya YUNNAN'da
ki Vietnam göçmenleri arasında devrimci
hareketleri örgütlemeye gideceksin. 3 — Ya-
hut ŞANGHAY'a gidip Vietnamlı sivil ve
askeri hemşhriyle ilk devrimci örgütümü-
zün temelini atacaksın, dediler. ŞANG-
HAY'a gitmek kolay değildi. Bazı güçlükleri
göze alarak halk kitlelerini üç ay sonra ha-
rekete geçirip örgütleyebilirim diyerek
ŞANGHAY'a gitmeyi tercih ettim.

(Devamı var)

İŞÇİ - KÖYLÜ

Bağımsızlık ve
demokrasi için

5. sayı çıktı

- ★ Tunceli Olayları
- ★ Alpogut işçilerinin zaferi
- ★ Pir Sultan Abdal
- ★ Ho - Şi Minh öldü

İşçi - Köylü'nün yeni adresi :
Divanyolu Cad. No. 83 Kat 3
Sultanahmet - İSTANBUL

Bugünkü Romanya

Köstence Müf'üsünün sö-
zünü ettiği yeni Romen
traktörleri toprağın işleni-
şini değiştirdiği gibi, 30 ül-
keye de ihraç ediliyor.

III

Romanya'da Eğitim

Romanya'ya bilim çevreleriyle temas etmek ve Siyasal Bilgiler Fakültesinde okuduğum dersin metodolojisiyle ilgili konuşma yapmak için Uluslararası İlişkiler ve Devletler Hukuku Enstitüsünce çağrılmıştır. Bundan ötürü, eğitim konusunu öne alarak söze başlayayım. Yazıları gereğinden fazla uzatmamak için, yalnız bazı önemli noktalara değinmek zorundayım.

Önce, eğitim hakkında bir iki genelleme: Romanya'da eğitim herkese açık - ırkı, dini, cinsi, v.b. ne olursa olsun. Nüfusun % 20'si çeşitli derecelerde okula devam ediyor. 1967'ye kadar ilk yedi sınıf herkes için zorunluymuş; şimdi ilk sekiz sınıf zorunlu. Bunu Sovyetler Birliği'nde olduğu gibi on yıla çıkarmak için hazırlıklar var. 15.513 ilk ve orta okuldan başka 556 lise, 182 yüksek meslek okulu, 81 (musiki, güzel san'atlar, v.b. için) özel yüksek okul, 16 üniversite, 181 fakülte, 53 akademi enstitüsü ve 427 bilimsel araştırma merkezi faaliyette. Geçen yıl yüksek eğitim enstitülerinden 22.000 mühendis, iktisatçı, doktor ve öğretmen mezun olmuş. Bugün, okulların her cinsi herkese açık. Okul taksidi diye bir şey yok. Bir zamanların paralı okullarını hatırlayanlar var yalnızca. İlk on iki yılda okutulan ders kitapları öğrencilere devletçe ücretsiz veriliyor. Meslek okullarında yeme, içme, yatma da ücretsiz. Öğrencilerin % 60'ı burslu. Mezuniyetten sonra iş garantili. Yalnız, derslerde ciddiyet, çalışma bekleniyor. Sınavlara on beş gün kala ders notlarını yalapaşap okuyup geçmeyi ümit etme bir kural değil. Bu yüzden, öğrencilerin iyi ye-

tiştğini sanıyorum. Bize tercümanlık yaban Bn. Sanda Şoflete üç yıl olmuştu İngiliz Filolojisini bitireli. Büyük sorumluluk duygulu, sebatlı ve çalışkan olduktan başka, İngilizcesi çok iyiydi. Hiç bir yabancı okula gitmeden, İngiltere ya da Amerika'da bulunmadan bir yabancı dilin nasıl olup da bu derece iyi öğrenilebileceği şaşırtıcı. (Tercümanımız ayrıca iyi Fransızca ve İspanyolca da biliyordu.)

Romanya'da bilim çevreleri çok ciddi çalışmalar yapıyorlar. Çağrılısı olarak gittiğim örgüt öğrencisi olmayan, yalnız araştırma ve yayın yapan bir merkezdi. Şu sıralarda daha çok uluslararası politika öğretiminde metod, silâhsızlanma ve deniz yağından faydalanma konularında geniş araştırmalar yapmaktaydılar. Romanya'daki üniversite çevreleriyle benden daha önce temas etmiş olan Türk bilim adamları ve Romanya'nın aslen bir Devletler Hukuku Profesörü olan Ankara Büyükelçisi Gaemanu konuşmayı ciddi ve iyi hazırlamam gerektiğini kibar bir dille hatırlattılar. Daha önceki araştırmalarımın da yararlanarak, on beş gün Türkiye'deyken, üç günde Bükreş'te hazırladım. Dinleyicilerin açıklamaları ve yöneltilen soruları hatırladıkça, hazırlığının boşa gitmediğini anlıyorum.

Enstitünün Başkanı N. Fotino adlı tanınmış bir profesördü. Genel Sekreteri ise aynı zamanda Romanya Dış İşleri Bakan Yardımcılarından ünlü matematikçi Maritsa. Bu zât uluslararası politika konuları incelenirken matematiğin büyük ölçüde kullanılması gerektiği kanısında. Çevresindekiler de aynı görüşte. Uluslararası politika öğretimine, matematik metodları da dahil olmak üzere, yeni uygulamalar getiren bu profesörlerden herhangi birinin, örneğin, Romanya'nın eski Washington Büyükelçisi ve şimdiki Uluslararası İlişkiler Profesörü Silviu Brocan'ın konferansçı olarak üniversitelerimizin ilgili fakültelerine çağrılması yeni araştırma ve öğretim metodlarına hız vermemiz bakımından yararlı olacağı kanısındayım.

Romen bilim çevreleri hakkındaki değerlendirmeleri burada kesmek zorundayım. Yalnız, Romen türkologlarından kısa da olsa, söz etmek gerek. Romen bilim adamlarının Türkiye ve Türk tarihi ile ilgileri şaşırtacak derecede fazla. Örneğin, Carl Göllner'in 16'ncı yüzyılda Osmanlı İmparatorluğuyla ilgili iki ciltlik bibliyografyası en yetkili çalışma. Mihail Gupoğlu ve Mehmet Mustafa'nın ortak çalışmaları Osmanlı - Romen ilişkilerine ışık tutan önemli belgeler. Prof. Aurel Decei Türk - Romen ilişkileri tarihini en iyi bilenlerden Prof. Dersca - Bulgaru 1402 Ankara Savaşı hakkında önemli bir kitabı olan bir Orta Çağ uzmanı. Bunların herbiri gayet iyi Türkçe biliyor, eski el yazmalarını rahatlıkla okuyorlar. Zaten, eski Romen tarihçileri de Türk (Osmanlı) tarihi üstünde bilgi sahibi kimse-lerdi. Hemen akla gelen adlardan Cantemir, Balçescu, Hasdeu, Xenopol, Onciul ve hele Iorga. Beş ciltlik ünlü Osmanlı Tarihi'nin yazarı olan ve 1940'da bir faşist kurşunuyla ölen N. Iorga'nın adına Bükreşte büyük bir kitaplık ve enstitü kurulmuş. İki tarih dergisi ve çeşitli kitaplar yayınlayan bu enstitüde zengin bir Türk tarihi koleksiyonu var. Hayrullah Efendi ve Cevdet Paşa tarihlerinden Lütfi, Tayyazade, Çelebizade, Peçevi, Solakzade, Silâhtar, Naima v.b. tarihlerine kadar eski yazı bütün ana kaynaklar mevcut. Tabii, Bükreş'in en büyük kütüphanelerinden biri Şerban Cioculescu'nun müdürlüğünü yaptığı Akademi Kütüphanesi. 102 yıllık bu kütüphanenin merkezde 4 milyon kitabı ve bütün ülkede 40 şubesi var... Türkiye çalışmaları belki en sistemli olarak Güney - Doğu Avrupa Çalışmaları Enstitüsünde yapılıyor. Burada bütün Balkan ülkeleri bilimsel yönden inceleniyor. Bu örgütün Başkanı Yardımcısı Prof. Halil İnalçık. Evet, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi profesörlerinden İnalçık Örgütün merkezi Bükreş'te. İlk uluslararası toplantısı Sofya'da olmuş. İkincisi de Eylül 1970'de Atınada olacak. Gelecek toplantılardan birinin de Türkiye'de olması arzu edilmelidir. Bu örgütün başkanı Prof. Berza'ya Prof. G. C. Clima, Prof. I. Matea ve Prof. Condraci gibi gerçekten bilgili uzmanlar yardım ediyor. Türkiye'deki bilimsel çalışmalarla çok yakından ilgilenmek isteyen bu uzmanar bana Türk tarihini çok iyi bildikleri intibahını veren sorular yönelterek Fetret Devrinin ekonomik yapısı ya da Selçuklularda feodalitenin ayrıntıları gibi konularda son zamanlarda Türkiye'de neler yayınlandığını sordular; Prof. İnalçık, Barkan ve Karal'ın son çalışmalarını yollamamı istediler; Türkiye'deki Bakanlıklar, devlet dairelerinin resmî yayınları ve çeşitli fakültelerin bilimsel yayınlarını yollatmamı rica ettiler. Tarihin yanı başında şehircilik konusundaki araştırmalarımız hakkında bilgi istediler, Doç. Ruşen Keleş'in bir araştırmasını özetleyip yayınladıklarını söyleyerek Prof. Fehmi Yavuz'un yeni çalışmaları hakkında bilgi talep ettiler.

Romen bilim çevreleri hakkındaki sözlerimi yer darlığından ötürü burada kesmek ve başka konulara, az da olsa, yer vermek zorundayım. Yalnız, bilim çevrelerinin çok ciddi çalışmalar içinde olduklarını, Türk bilim çevreleriyle daha yakın teması içtenlikle ve kuşkusuz hiç bir ard niyet beslemeden istediklerini, özellikle Romen tarih'nin bir kaç yüzyılının yatmakta olduğu eski yazı Türk arşivlerini bir ekip halinde elden geçirmeyi arzuladıklarını ve bilimsel düzeydeki temaslar ve üniversite öğretim üyesi değiş tokuşundan bizim de faydalar sağlayacağımızı tekrar etmek isterim.

Bükreş Üniversitesi Tıp Fakültesinde bir okuma odası. Romanya'da 700 kişiye bir doktor düşüyor.

Romanya'da Yayın

Eğitim konusuna akraba sayılan yayıncılar hakkında da bir kaç söz ekleyelim. Romanya'da ilk kitap 1508'de yayınlanmış. İlk gazete de 1790'da çıkan **Courier de la Moldavie**. Marxist yazılara ilk yer veren **Contemporanul** (Çağdaş) 1881'de yayınlanmağa başlanmış. **Munca** (Emek), **Lumea Noua** (Yeni Dünya), **România Muncitoare** (Romanya İşçi Sınıfı), **Viitorul Social** (Toplumsal Gelecek), **Lupta de Clasa** (Sınıf Mücadelesi) ve **Scintia** (Kıvılcım) daha sonraki Marxist yayıncıların en önemlileri. Romanyada bugün 546 günlük gazete ve dergi yayınlanıyor; toplam tiraj 1 milyar 200 milyon. Yılda 4.000'e yakın kitap yayınlanıyor; toplam tiraj 76 milyon. 1944'den bu yana 12.792 kitap çevrilmiş. Romen yazarları da başka dillere durmadan çevriliyor. En başta gelen, sanırım, Eminescu; kitapları 46 yabancı dile çevrilmiş. Sonra, Sadeveanu (44 dile), Caragiale (28 dile) ve Creanga (21 dile). Onlar iftihar ediyorlar yazarlarının eserleri İngilizce, Bulgarca, Fince ya da Kore dillerine çevrildikçe. Bir maksat aramıyorlar hiç birinin ardında. Bizde ise, bazı resmî çevreler: «Orhan Kemal, Aziz Nesin gene Rusçaya çevrilmiş... Vay!» derler. Bu Türk yazarlarının kitaplarının ta Taşkent'te satıldığını, kapışıldığını gördüm;; Türk yazarları adına memnun olmamak mümkün değil.

Dönelim Romanya'ya. Ülkede 26.871 kütüphane, 9.950 köy kültür merkezi, 183 büyük kültür evi, 4.000 sendika kültür klübü var. Bükreş'te Meridiane Yabancı Diller Yayınevi ve Tarih Dergisi müdürlüğüne gittim. İlki beş dilde, daha çok san'at kitapları olmak üzere, yayın yapıyor. Kullandıkları malzeme ve baskı Batı'nın en nefis yayıncıları boy ölçüşecek nitelikte. Bu yayınevi Romen halkı için Batı san'atçılarına —diyelim, Rembrandt ya da Van Eyck— tanıtan büyük boy kitaplar yayınlıyor. Yabancı dilde basılmış, yüksek fiatlı, ithal malı kitap sürmüyor kendi halkının önüne. Kendi san'atçılarına tanıtan, inceleyen kitapları da itinayla basıyor. İşte, Grigorscu, Luçian, Tonitsa, Baba, Şirato, Tuculescu, Giatsa, Ciucurerencu ve Iser Iosif ile ilgili boy, boy yayınlar. Sonuncu olarak adı geçen Iser Iosif Türkiye'de de bulunmuş. İstanbul, Ankara ve Anadolu peyzajlarını Bükreş'te San'at Müzesinde gördüm. İlk adı geçen Grigorescu (1838 - 197) Romanya'nın en büyük ressamı. Cimpina şehrindeki müzede ve çeşitli kiliselerdeki çalışmaları en önde gelen Rönesans ustaları ayarında.

Biz de Bedri Rahmi, Balaban ya da herhangi bir çağdaş ressamımızın resimlerini renkli olarak tek tek ya da topluca bir araya getirmiş olan yayını hatırlamıyorum. Meridiane Yayınevi müdürlerin-

den Mihaela Protopopescu hiç beklemediğim bir şey söyledi: «Orta - Doğu ülkelerinde san'at konulu bir kitap yayınlamayı düşünüyoruz. Çağdaş Türk resmindeki eğilimleri özetleyerek bir kaç Türk ressamını tavsiye eder misiniz?» Bildiğim kadar özetledim ve daha geniş bilgi alabilecekleri kurumların adreslerini verdim. Onlar Türk san'atını, Türk resmini kendi halklarına tanıtmak istiyorlar, devletin yayınevi bu türlü işleri de üstüne alıyor. Öyle ya, anayasalarda özgürlük maddelerine yabancı ülkelerdeki san'atçıları da tanıma özgürlüğü de girer. Yalnız, karnı mı doycak yurttaşın. Türk, Arap, Yunan san'atçısının duygularını öğrenip paylaşarak manevi gelişmesini sağlasın, kültürünü arttırsın... Romanya'da bir kaç kez utandım, sıkıldım. Biri buydu.

Meridiane Yayınevi Avrupa'da belki en ucuz kitap basan yer. Batı'dan siparişler alıyor, kitapları o Batı dilinde basıp «Cartimex» dedikleri bir

Romanya'da Köstence Cumhuriyet Camii. Bu camii Romanya Hükümetinin 1 milyon lira yardımıyla geçenlerde onarıldı.

Doç. Dr. Türkkaya Ataöv

örgüt yoluyla kitap sahibine yolluyorlarmış. Türkiye kitap da basmak istediklerini, bunu Türkiye'deki basımevlerinden daha ucuza yapabileceklerini söylediler.

...Magazin Istoric popüler bir tarih dergisi. Başında Dr. Cristian Popiştianu adlı ciddi bir genç var. Balkan Antantı ile ilgili kitabının birinci baskısı birkaç ay içinde tükenmiş. Kapakta dört resim; biri Tefrik Rüştu Aras'ın. İkincisi baskısıyla İngilizcesi hazırlanıyor. İngilizce nüshasının sunuş bölümünü okudum. Türkiye'ye oldukça fazla yer veren, bize karşı çok sempatik ciddi bir çalışma kanısını uyandırıyor. İngilizcesinden Türkçeye çevirisi Balkan politikasının hâlâ karanlık birçok bölümünü aydınlatacak sanırım. Dr. Popiştianu'nun çıkardığı tarih dergisinin tirajı 250.000. Evet, yalnız tarihten söz eden ciddi bir derginin Romanya'da 250.000 alıcısı var.

Romanya'da Türkler

Romanya'daki Türklerle konuşmanın mümkün olup olmadığını sormuştum bir aralık. Köstence Müftüsü **Yakup Hacı Mehmet** ile bir randevu almışlar; kendisini görmeğe gittim. Köstence'de camide, yollarda ve dükkânlarda gördüğümüz Türklerle konuştuk. Müftünün söylediğine göre, Romanya'da 45.000 müslüman Türk var. Çoğu Dobruca'da. En bilinen Türk köyleri Karaömer, Azaplar, Toprakhisar, Murfatlar, Çukurova, Karamurat, Horozlar, Murigöl, Karaibil ve Kanara. «1944'den önce özellikle Türklerin durumu çok kötüydü» dedi Müftü. «Hem fakirdiler; o ayrı bahis, sonra anlatırım; hem de çok eziliyorlardı. Faşizm vardı buralarda. Azınlıklar, dinler, mezhepler, hepsi birbirine düşmandı; birbiriyle kanlı bıçaklıydı. 1945'den sonra kurulan hükümetler akıl almayan bir şeyi başardı; azınlıklar, dinler ve mezhepler arasındaki düşmanlığı yok etti. Şimdi, bastığımız toprak bizim toprağımız gibi geliyor bize. Yabancı değiliz. İten, kakan, hor gören yok. Ne azınlık çoğunluğu eziyor, ne çoğunluk azınlığı. Doğrusu bu. Doğruyu söylemek gerek. Günah olur yoksa. Bu hükümetler herkesi eşit yurttaş yaptı. Kimseyi kimseye kırdırtmıyor. Zorla değil; o eski düşmanlık duygularını yok ettiler. Takdirle söylemek gerek bunu. Büyük başarı bu, büyük... Sonra, bütün azınlıkların hürriyeti var. İstedığımız gibi ibadet ederiz. Kimse karışmaz, hattâ yardım ederler. Bütün hocaların, imamların maaşlarını hükümet verir. İşte, Hünkâr, Mecidiye, Esmâ Han Sultan, Babadağ, Boğazköy, Köstence Cumhuriyet ve Aziziye amileri, Tahsil ve tecrübeye göre, 570 - 1200 lei maaş alırlar. Müftü maaşı 3600 lei; onu da hükümet verir. Kiralar çok ucuzdur - 9 leiden en kabadayısı 50 leiyeye kadar. Türktür, Müslümandır diye kimseye engel olunmaz. Köyde, sancakta, şehir meclislerinde temsilcilerimiz, milletvekillerimiz var. Romen üniversitelerinde hocalarımız var: Mustafa Mehmet, Seyid Abdullah, Murat Şah, Ekrem Mehmet Ali ve Necati Beyler... Türklerin azınlıkta oldukları yerlerde bile kooperatif başkanlarının Türklerden seçildikleri vardır. Omurca'da Habib, Kovadin'de Sabri Beyler gibi. Hükümet cami onarımına varıncaya kadar yardım eder. Köstence Camiine 1 milyon lei onarım masrafı yaptılar. Bükreş'e 1962'de yeni bir cami yapıldı... Türklerin maddi durumlarına gelince: Türklerin, Müslümanların oturdukları bölgeler çok kal-

(Lütfen sayfayı çeviriniz)

Ön seçimler üzerine

Cengiz Çandar

Parlamentarizm ve onun yaratıcı unsuru genel seçim mekanizması tarihin belli bir döneminin ürünüdür. Feodal Orta çağın İngiltere'sinde «parliamentum» ve Fransa'da «Etats-Généraux» isimleriyle bilinen feodal nitelikli meclisler, feodaliteyi tasfiye eden burjuva-demokratik devrimlerle beraber değişik bir muhteva kazanmışlar ve burjuvazinin sınıf yönetimini sürdürme araçları haline gelmişlerdir. Burjuvazinin parlamentonun oluşmasını yaratan seçim mekanizmasını da zorunlu kılmıştır.

Burjuva parlamentarizmi ve onun seçim mekanizması bir büyük proleter sosyalist önderin deyimleriyle sömürülenlere üç beş yılda bir sömüren sınıfın hangi temsilcilerinin parlamentoya gönderileceklerine karar verme hakkı tanır. Bununla beraber burjuva parlamentarizmi ve seçim mekanizması tarihte feodalizmin ortadan kalktığı ve siyasal özgürlüklerin var olduğu bir aşamayı ifade eder. Bu niteliği ile burjuva parlamentarizmi sosyalizme oranla geri bir dönemi temsil ederse de nisbi bir ilerlilik taşır.

Türkiye toplumu ise Batı Avrupa'nın izlediği gelişme amaçlarından farklı bir gelişme çizgisi göstermiştir. 19. yüzyılda Batı kapitalizminin emperyalist aşamaya girmesiyle feodalleşmekte olan Türkiye'nin bağımsız kapitalistleşme yolu tıkanmış ve emperyalist boyunduruğu altına girmiştir. Böylece Türkiye burjuvazisi'nin ana kesimi tarih sahnesinde milli değil işbirlikçi olarak boy göstermiştir. Emperyalist boyunduruğunun kaçınılmaz ve doğal etkisi sonucu Türkiye toplumu yarı-sömürge ve yarı-feodal bir yapı kazanmış, toplumun kapitalizm-öncesi yapısı pekişmiştir. Böylesine bir toplum yapısı manzarası gösteren Türkiye, Batılı emperyalistlerin önerisiyle 1946 da burjuva parlamentarizmini kabul etmiştir. Hiç şüphesiz ki, değişik bir sosyal gelişme çizgisinin ürünü olan burjuva parlamentarizmi ve onun ayrılmaz unsuru seçim mekanizması Türkiye'nin üstüne biçimsiz bir elbise gibi oturmuştur. Yarı-sömürge ve yarı feodal Türkiye'de seçimler hep en gerici çevrelerin sandıklar

çıkları sonucunu vermiştir. Uluslararası tekellerin geniş çapta mali kombinezonlarının rol oynadığı ve gerici Anadolu mütegalibesinin sandığa hümettiği 1970 den bu yana bütün seçimlerde ortaya çıkmıştır.

1969 genel seçimlerinde bu kuralı bir kez daha doğrulayacağını 31 Ağustos'ta yapılan ön seçimler göstermiştir. Ön seçimler iktidar adayı iki büyük partinin - AP ve CHP - geniş ölçüde en gerici kesimlerinin liste başı olması sonucunu doğurmuştur. Ön seçimleri genel seçim mekanizmasından ayıramayız. Ön seçimle, genel seçim aynı sistemin, burjuva parlamentarizmi'nin birbirine bağlı unsurlarıdır. Bu nedenle, ön seçimler gerici parlamentarizme bel bağlayan partilerde doğal olarak, bir unsuru buldukları sistemin üzerine bina edildiği yapıyı yansıtır. Yarı sömürge ve yarı-feodal bir yapı üzerine inşa edilen parlamentarizm oyununun ilk kademesi olan ön seçimler oyunun kurallarına uygun sonuç vermiştir. Ön seçimler Türkiye'de tasra mütegalibesinin örgütlenme düzeyinin ve kudretinin iyi bir ölçüsü olmuştur. Oyle ki, AP'nin dini ideolojiyi bir silâh olarak kullanan ve genel olarak tasra mütegalibesini temsil eden fanatik kanadı, bir çok seçim çevresinde liste başlarını tutmuştur. Bu kanadın liderlerinden Saadettin Bilgiç İstanbul'da liste başı olmuştur. Aydın Yalçın gibi ünlü isimlerin bile gerilerde yer aldığı İstanbul listesinin başlarında Komünizmle Mücadele Dernekleri eski Genel Başkanı İlhan Darendelioğlu, Babı-âli de Sabah Gazetesi yazarlarından Abdurrahman Şeref Laç gibi emperyalizmin en fanatik temsilcileri yer almıştır. AP liste başlarında genellikle emperyalizmin Anadolu kolu mütegalibenin, dini ideolojileri silâh olarak kullanan çevrelerin temsilcilerinin liste başlarına gelmeleri Türkiye'nin yarı-feodal yapısına uygundur. Bursa'da gene bu gurubun ünlü isimlerinden Mehmet Turgut Ticaret Bakanı Ahmet Türkel'den yukarıda bir sıra kapmıştır. Bunun gibi örnekleri arttırmak mümkündür. CHP de ise ilkeleri itibarıyla radikal bir küçük burjuva politikası olan «Ortanın Solu» politikasının geri-

çi parlamentarizmin yapısıyla bağdaşmaması sonucu bu partinin ilerici unsurları aday olma şanslarını kaybetmişlerdir. «Ortanın Solu» nun reformist ilkelerinin en önde gelen savunucuları olan bir Mesut Ozansu, bir Seyfi Sadi Pencap, bir Turgut Altunkaya liste sonlarına düşmüşlerdir. Buna karşılık CHP nin denenmiş tutucu politikacıları, örneğin bir Kemal Satır Adana'dan liste başı olmuştur. Son zamanlarda gerici parlamentarizmin oyun kurallarına riayet eden Ecevit'ü bile aday olmasını istemediği ünlü toprak ağası Celâl Sungur Yozgat'ta liste başıdır. CHP nin Doğu illerindeki liste başları da denenmiş politikacılar ve mahalli mütegalibeden oluşmuştur.

TİP'de ise Genel Merkezin sultasının ve anti-demokratik tutumunun pek uzanmadığı, diye ahmlarının Genel Merkezin isteği doğrultusunda usulsüzce şişirilmediği yerlerde, yani tabanın nispeten özgürce hareket edebildiği yerlerde proleter sosyalistleri liste başı olmuşlardır. Örneğin Malatya'da proleter sosyalist aday Hüseyin Akgün, Aydın'da proleter sosyalist aday Hüseyin Kaya liste başı olmuştur. Öte yandan birçok seçim çevresinde dürüst işçiler ve köylüler liste başlarında yer almışlardır. Ön seçimler Aren muhalefetinin sahteliğinin parti tabanına kavranmakta olduğunu göstermiştir. Ön seçimler sahte Aren muhalefeti için tam bir yenilgidir. Arciler ancak devrimelerin taktik hatası yaptığı İzmir'de ve eski parti üyelerinin desteğine sahip oldukları Zonguldak'ta varlık gösterebilmişlerdir.

Ön seçimler göstermiştir ki yarı-feodal temeller üzerinde yükselen parlamentarizm en fanatik unsurların temsiline imkân verir. Böyle bir temel üzerine oturtulan parlamentarizm içinde reformist «Ortanın solu», politikasının bile uygulanamayacağı ya da mütegalibe tarafından «uygulanacağı», görülmüştür. Ön seçimler gerici parlamentarizmin artık Türkiye toplumunun gelişmesini çok gerilerden seyredeceğini ortaya koymuştur. Türkiye'nin tarihi kendisini gerici parlamentarizmin oyun kurallarının dışında tutacak olan millî-demokratik güçbirliği tarafından yazılacaktır.

Bugünkü Romanya

kındı. Önceden, hayvanları, pullukları, traktörleri yoktu. Çok fakirdiler. Şimdi herşeyleri var. Başlarda kooperatiflere pek yanaşmamışlardı. Faydasını görünce girdiler. Toprağın işlenişi çok değişti. Hem örgütlenme, hem teknik yönden. Tarlaların verimi, insanların geliri çok arttı. Bunu söylemek gerek. Yoksa yalan olur, günah olur. Türklerin birçoğu şehirde, kasabada 100.000 leye kadar ev satın alıp yerleşiyor. Türklerin istedikleri herşeye sahip olmaları önünde bir engel yok. Aksine, Anayasa garantisi var. Türk köylerinde hastalıktan, pis-

likten geçilmezdi. Şimdi, her köyde doktor, yakında sağlık merkezi, hastahane var. Büyük toprak ağalarının eski nüfuzlarını kaybettikleri iyi oldu. Büyük engelmis onlar. Kooperatif Türk cemaati için çok iyi oldu. Kaç kişinin kursağına meyva giderdi önceleri! Şimdi, meyvacılığa Dobruca başta geliyor. Tarlanın işleniş biçimi değişti, çok iyi oldu.»

Müftü «hiç şikâyetle bulunmadınız; bir şikâyetiniz varsa, bana söyleyin» dedim. «Şikâyetimiz yok; yalnız bir Türk lisesi istiyoruz. Kooperatifdi, camiydi, sağlık hizmetleriydi derken, vakit kalmadı, biz meşgul olmadık, suç bizde, orta dereceli bir Türk okulu yaptırmamız gerekti, vakit bulup

müracaat edemedik. Ceausescu'yu bu görüşümde söyleyeceğim. Anayasa uygundur. Yakında yeni bir okula kavuşacağız.» Gerçekten, orta dereceli bir Türk okulu gerekli. Müftü yaşlıca bir kimsedir; Türkçesi çok iyi. Genç neslin anadili bir hayli bozuk. İsteyenlerin Türk dil ve edebiyatı okuyabilmeleri faydalı olacak. Hatta, bu dersin öğretmenlerinin Türkiye'den temin edilmeleri bile düşünülebilir. Müftü üstünde dura dura tekrarladı: «Sakın, yanlış anlamayınız. Okula kimse engel olmadı. Biz tembellik ettik, talepde bulunmadık. Ufağ bir hazırlık yapar yapmaz yeni bir okula kavuşacağımızı biliyorum. Başka işlere önem verdik, bu konu ihmal edildi. O kadar. Suç bizim.»

Bir Amerikan bankacısının Türkiye hakkında ifşaatı

Amerikan Türk Dış Ticaret Bankası, camlarının aşağı indirilmesine gitgide alışıyor.

Bir Amerikan Bankasının - Bank of America NSXSA, San Francisco'nun - tek Türk Şubesi olan Amerikan Türk Bankası, Amerika Birleşik Devletlerinin sembolü haline gelmiş ve sık sık vuku bulan Amerika aleyhtarı gösteriler sırasında pencerelerinin kırılması âdet olmuştur.

Fakat, Amerikan, Türk Bankasının karşılaştığı problemler, diğer ABD bankalarının Türk piyasasına girme çabalarını engellemektedir. En azından iki banka, ikisi de Newyork'dan olan First National City Bank ve Marine Midland Grace Trust Co., Türk piyasasına girmek için, son zamanlarda nazik müzakerelere dalmış bulunuyorlar,

Müşteriler zor durumdadır, çünkü Hükümet Türkiye'de başka yabancı bankaya ihtiyaç olmadığını kanısladılar. Yetkililer, ister şube, ister ajans yolu ile olsun, yabancı bankalarca doğrudan temsilciliğin ülkenin iktisadi kalkınmasına pek az katkısı olacağı kanısladılar. Onlara göre geleneksel müttefiklik ilişkileriyle de Türkiye'ye pekala aynı şekilde hizmet edilebilir.

Bu resmi görüş ABD bankalarının ülkeye girişini zorlaştırmaktadır. Hem Marine Midland, hem de First National City, Türk Bankalarında yabancıların sahip olduğu hisseleri satın alarak bu itirazları yenmeğe çalışmaktadırlar.

Marine Midland, ayrıca, Türkiye'nin ikinci büyük yerli, özel, ticaret bankası olan, 312 milyon dolar mevduat'a sahip, İstanbul - Yapı Kredi Bankası ile de ortaklık kurmaya çalışmaktadır.

Marine Midland, Newyork kuruluşu, Selânik Bankası (Banque Solonique) nin Fransızlarda bulunan hisselerini ele geçirmeye çalışırken Yapı ve Kredi, Bankadaki Türk payları alacaktır. Eğer herşey yolunda giderse, buradaki Türk kaynaklara göre, Marine Midland ve Yapı Kredinin sahip olduğu yeni bir banka kurulacaktır.

Aynı kaynaklar, First National City'nin giriştiği müzakereler hakkında fazla bilgiye sahip değildiler. Fakat FNCB'in, buradaki, 365 milyon \$ mevduata sahip bir kuruluş olan, İngiliz kontrolündeki Osmanlı Bankasında bir imkân aradığını biliyorlar. Osmanlı Bankası, zaten bir başka FNCB şubesi ile, 983 milyon \$ mevduatlı Londra - National Grindlays Bank Ltd., ile ilişki durumdadır.

Amerikan Bankası (Bank of Amerika)'ın bile, kırılmış camlar cesaretini kırmıyor. Bu San Francisco Bankası, Amerikan Türk Bankasındaki hisselerini artırmaya çalışmaktadır. Amerikan Bankası (B of A) ve onun İtalya Şubesi, Banca d'America d'Italia, Milano, Amerikan Türk Bankasının % 24 üne sahiptir. Geri kalan hisseler ise Türkiye'nin en büyük özel Ticaret Bankası olan 604 milyon dolar mevduatlı Türkiye İş Bankasına aittir.

Amerikan Bankası payını % 45'e çıkarmak istemektedir. Bu konuda Türkiye İş Bankasının rızasını almıştır. Fakat hükümetin tasvibi hâlâ alınmamıştır. Türk kaynaklarına göre, tasvip ihtimali de pek azdır.

Amerikan Türk Bankası, 5 yıl önce, politik faktörlerin aleyhte olduğu ve Türklerin, ülke ekonomisinde ABD etkisi meselesine daha az hassasiyet gösterdikleri bir dönemde kurulmuştur.

Ama, çoğu işadama ve resmî kişiler, Amerikan aleyhtarlığını, bugün için çok ciddi saymaktadırlar. Bu durum birkaç yıl önce Türkiye ile ABD arasındaki son derece sıkı ilişkilere ve o zamanlar Türkiye'nin ABD'ye hemen tamamen bağımlı olmasına karşı bir tepki olarak doğmuştur. Ayrıca, Kıbrıs konusunda, Türk-Yunan anlaşmazlığı da ABD'ye karşı kötü hisler yaratmıştır.

Buradaki iş adamları Türkiye'nin esas olarak Hür dünyaya yöneldiği kanısındadırlar. Türkler asırlar boyu Rus istilâlarıyla ülkelerinden büyük parçalar kaybettikleri için, hâlâ çocuklarını şeytan geliyor diye değil de, Ruslar geliyor diye korkuturlar.

Bu arada, buradaki Amerikan yatırımları, Amerikan Bankasının da dahil olmak üzere çok başarılıdır. Amerikan Türk Bankasının kârları kuruluşundan bu yana hızla artmıştır.

Banka, bir önceki yıl, 3,2 milyon lira veya 256000 \$ kâr ederken, 1968'de 5,2 milyon TL. veya 416 milyon \$ kâr elde etmiştir.

İstanbul'da 2, İzmir ve Ankara'da birer şubesi olan banka, Türk ve Amerikan tekniklerini birlikte kullanmaktadır.

Diğer 25 kadar Türk Bankası gibi, Amerikan Türk Bankası da tasarruf mevduatını teşvik için, piyango tertip etmektedir. % 3 faiz getiren vadesiz tasarruf hesabına yatırılan her 200 lira (16\$) için, tasarruf sahibine bir şans tanınır. Senede iki üç kez çekiliş yapılır, ikramiyeler ufak şeylerden apartmana kadar değişir.

Borç verme açısından Amerikan Türk Bankası sadece şu veya bu şekilde uluslararası ticaretle uğraşan müşterilere borç verme politikasını benimsemiştir.

Bankanın müşterilerine sağladığı çok daha hızlı servis, Amerikan etkisiyledir. B of A'nın şubesinde, her zamanki kırtasiyeciliğin büyük kısmı kaldırılmış bu da faaliyet-

leri oldukça hızlandırmıştır. Buradaki kaynaklara göre, bu husus ve iki sahibinin aktardığı iş imkânları, Amerikan Türk Bankasını başarıya ulaştırmıştır.

İlk üç yıl, Bank of America'dan gelen bir Amerikalı, bankanın genel müdürlüğünü yapmıştır. Fakat son iki yıldır, Türkiye İş Bankasından bir Türk, Halis Kaynar, faaliyetlerin başındadır. Bugün B of A'nın bir temsilcisi, genel müdür yardımcısı olarak çalışmaktadır.

1968 yılı sonunda toplam mevduat, 115 milyon TL. veya 9,2 milyon \$ a ulaşmıştır. Bu durum Amerikan Türk Bankasını ülkedeki küçük bankalar arasına sokmaktadır.

Amerikan Türk Bankası, ayrıca Türkiye İş Bankasının ve Merkez Bankasının kredilerinden de yararlanır. Buna ilâveten, ABD hükümetinin sağladığı, 20 milyon lira (\$ 1,6 milyon) lık Cooley Fonunu kullanır. Cooley Fonları, ABD nin Türkiye'ye tarım ürünleri satışı sonucu elde olunmuştur ve ancak ülke içindeki iktisadi kalkınmayı teşvik için kullanılabilir.

Dışardan kaynak bulabilmesi Amerikan Türk Bankasının, mevduatından fazlasını borç vermesini mümkün kılmıştır. Verilen borçlar 1965 de 125 milyon lira veya 10 milyon \$ iken, 1968 de, 160 milyon lira veya 12,8 milyon \$ olmuştur.

Bankaya göre, camlarının periyodik olarak aşağıya indirilmesi, bir kısım yerli mevduatı kaçırmıştır. Fakat Bank of Amerika'nın buradaki şubesinin arkasında olduğunun bilinmesiyle kazanılan mevduat bunu kat kat telâfi etmiştir. Bu yüzden, Türk yöneticiler, saldırılardan korunulması amacıyla B of A'nın Amerikan Türk Ticaret Bankasında sadece % 24 pay sahibi olduğunun açıklanması tutumuna karşı çıkmışlardır.

Bir Türk Bankacısı "Burada pek çok ABD şirketleri mevcuttur. Fakat yeniler girebilmekte zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Buradaki bütün Amerikan şirketleri hallerinden memnundur ve büyük kâr sağlamaktadırlar. Türkiye'de çalışmak zordur. Fakat çoğu bundan hoşlanmaktadır."

"Eğer kırtasiyecilik gibi dertlerle karşılaşmaktan korkuyorsanız gelmeyin korkmuyorsanız gelin ve memnun kalın," demiştir.

Robert A. Bennett

(Amerikan Bankacısı)

Türk Solu'nun Tükenmiş olan
1. CİLDİ ÇIKTI

Ödemeli isteyiniz. Fiyatı 50 TL.

2. Cilt tükenmek üzere. 35 TL.

Haziran olaylarından bu yana 3 ay geçti. Devrimciler hapselere atıldı, hunharca dövüldü, polis peşlerini bırakmadı.

İşbirlikçi iktidarın temsilcileri üniversite senatoları, yeni öğrenim yılında devrimcileri baştan sindirmek istedi. «Tarafsız Komiteler, Huzur Komiteleri» devrimci gençlerin artık anarşi yaratamayacaklarını defalarca duyurdular.

Bütün bunların sebebi nedir? Neden Üniversite ünitesinde ki gerici çevreler çok rahatsızdır ve bozuk düzenden huzursuz olan başka bir çevreye baskı yapar? Rahatsızlıklardaki bu farklılıklar nereden ileri gelmektedir?

1968 Haziran ayında üniversiteler ilk kez işgal edildiğinde bütün öğretim üyeleri «üniversitede gerçekten bir reform gerek» demiş-

lerdi. Aslında bu devrimci gençliğe belli bir süre için verilen bir tavizdi. Sanılıyordu ki 1968 işgalini başlatan devrimciler verilen bu tavizlerle yetinip eski uykularına dalacaklardı. Ama tahminler tersine çıktı. 69'a kadar bekleyen devrimci gençlik yaptığı ihtarı yerine getirilmediğini görünce direnmeğe başladı. Bu yeniden direniş, belli gerici kişiler, belli gerici guruplar için anarşi olarak nitelendirildi ve anarşistler mutlaka okuldan atılmalıydı...

İşte Deniz Gezmiş'in sorgusuz sualsiz okuldan iki tane işbirlikçi profesör marifetiyle atılmasının ardında yatan gerçek budur.

Disiplin kurulu zaptını şöyle tanzim bile edebiliriz:

Adı: Deniz Gezmiş.

Suç: Demokratik Üniversite istemek. Emperyalizmin at oynattığı bir ülkede Demokratik, halka dönük Üniversite istemek suç olmaktadır.

Salı günü yapılan forumda konuşan FKF temsilcisi Omer Güven şöyle diyordu: «Özünde demokratik olan hareketler bugünkü Burjuva kanunlarına ters düşebilir. Ama, bu, bizim demokratik üniversite için direnmemizi engellemez ve engelliyemez.»

Devrimci gençliğin en başta gelen görevlerinden birisi, - tabii burada proleter sosyalistlerden söz ediyoruz - Türkiye'nin devrim stratejisinin gerektirdiği Millî Demokratik Devrim için işçiler ve köylülerle birlikte Amerikan emperyalizmine ve feodal kalıntılara karşı birlikte direnmektedir. Ancak bu mücadeledir ki kişiyi proleter sosyalisti yapar.

Aynı salı günü foruma bir mektup gönderen DENİZ, bunu şöyle özetliyordu: «Kardeşlerim, sizinle sokaklarda, meydanlarda, fabrikalarda Amerikan Emperyalizmine karşı omuz omuza dövüştük. Sizinle Üniversiteyi emperyalizmin kalesi yapmak isteyen uşaklar sürüsüne karşı mücadele ettik...»

Deniz neden atılmıştır üniversiteden? Daha doğrusu bu atılma işlemi eleştirebilir miyiz? Neden Deniz'dir bu kişi de bir başkası değildir? Bu soruları sormalıyız kendimize.

Devrimci kadrolar yetişmektedir. Devrimci kadrolar lafta değil, eylemde yetişmektedir. Deniz, liderlerinden biridir bu kadroların. Önderlik etmektedir onlara. Üniversiteye geldiklerinin ilk günü okumak için kavgayla, ülke için kavganın ayrılmaz parçaları olduğu söylenmektedir kendilerine. Kendileri eyleme çağırılmaktadır. Deniz başlıdır. Kitleyle doğrudan doğruya ilişkili olması Deniz'i hedef haline getirmiş, korkulan kişi haline sokmuştur.

Deniz'in üniversiteden atılmasının sebebi budur; genç üniversitelileri bilinçli, sağlam kavgaya arkadaşlarından koparmak ve onları uyku düzenine alıştırmak.

Omer Güven forumdaki konuşmasına şöyle devam ediyordu:

«Yöneticiler bizim karşımıza çıkmak zorundadırlar. Çünkü devrimci kadrolar Demokratik üniversite kavgasında ötelere gitmişlerdir. Yapmak istedikleri şey, devrimci kadroları tasfiye etmek ve demokratik üniversiteyi uyutmak. Ama biz bu yolu tıkıyaçağız. Onların bu eylemi yapmasına engel olacağız.»

Emperyalistler, bazı şeylerden tarih çarıkı bu kadar zamandır aleyhlerine döndüğü halde ders almamışlardır. İşbirlikçilerin durumu ise daha da yürekler parçalayıcıdır. Onlar iyice bilinçsizdirler. Sanmaktadırlar ki, Deniz atılınca herşey bitecek ortak güllük gülistanlık olacaktır.

Deniz aynı mektupta şöyle demektedir: «Şimdi bu düşmanlarımız, görünüşe bakıp kendilerini güçlü zannetmektedirler. Oysa a-

sosyalist literatürde terimler-kavramlar

Sosyalist uygulamalarda, sosyalizmde iki türlü mülkiyet biçimi görülüyor.

1. Sanayide üretim araçları toplumun malıdır, yani devletindir.

2. Küçük ve orta üretici bireyler üretim kooperatifleri halinde toplanmışlardır. Bunlar tarım işletmeleridir. Sovyetlerde bunlara kolhoz deniyor.

Şehirle köy arasında, yani sanayi ile tarım arasında bağlantıyı sağlamak üzere bir süre daha meta üretimi yani alım satım yoluyla değişim, her türlü kapitalist işlem ve girişimlerden uzak olmak üzere devam etmektedir.

Sosyalizm, küçük köylünün ve zanaatkârın kişisel üretim araçlarının zor alımına karşıdır. Köylülerin ve zanaatkârların küçük özel ekonomisine, başkasının emeğini sömürmek şartıyla müsaade edilir.

Kooperatif aileleri, ortak mülklerinin gelirleri dışında, kullanma hakkına sahip olabilirler küçük bir toprak üzerinde yardımcı bir ekonomi kurabilirler. Kişisel kullanım için oturdukları eve, evcil hayvanlara ve kümes hayvanlarına sahip olabilir, bir miktar sebze ve meyve yetiştirebilirler.

Yurttaşlar emeklerinin karşılığı olan gelirlere, tasarruflarına, oturdukları eve, ev eşyalarına, örneğin otomobile, kişisel olarak sahip olabilirler. Bunlar miras yoluyla da geçebilir.

Sosyalist toplumda çıkarları ortak olan işçi ve emekçi köylü sınıfları vardır.

Bunların yanında, teknik kadroları, bilim emekçilerini, öğretim ve eğitim elemanlarını, yazarları, sanatçıları vb. içine alan aydınlar tabakası, ayrıcalıklı bir sınıfın değil, bütün halkın hizmetinde bulunur.

İnsanın insan tarafından sömürsüyle birlikte, şehirle köy arasındaki, kol emeği ile kafa emeği arasında karşıtlık, ve kadının bağımlılığı ortadan kalkar, kadınla erkek arasında eşitliğin temelleri kurulur. Sosyalist dü-

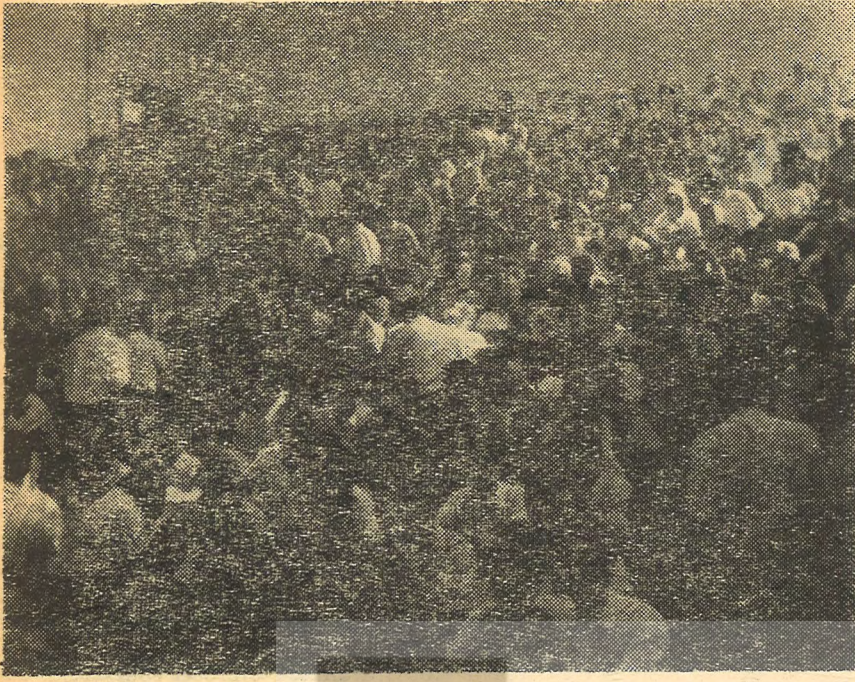
Sosyalist toplum (II)

zende yurttaşlar arasında dostça işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ilişkileri vardır.

Sosyalizmi kuracak olan sosyalist devrimin hedefi sübjektif bir hedef değildir. Sosyalizme geçişin objektif koşulları vardır. Yani, üretim ilişkilerinin üretici güçlerin karakterine uygun düşmesi gerekir. Bu uygunluk, zorunlu ve mümkün olduğu anda teessüs edebilir ancak. Onun için az gelişmiş bir ülkede, proletarya iktidara gelmiş bile olsa, ekonomik temellerini kurmadan, yani millî büyük bir sanayi yaratmadan önce sosyalizmi kurmayı düşünemez. Üretici güçlerin karakteri, üretim ilişkilerinin yani mülkiyet biçiminin sosyal olmasına elverecek ölçüde sosyal bir nitelik kazanmış, üretim yeteri kadar gelişmiş olmalıdır. Bu yüzden bir zaman için ekonominin bir kesiminde kapitalist üretim devam eder.

Sosyalizm, yoksulluğun genelleşmesi değil, bolluğun, gönencin genelleşmesidir. Bunun için üretimin durmadan artması, herkesin durmadan artmakta olan ihtiyaçlarını karşılayabilmesi gerekir. Bu herkesin ihtiyacı olan tüketim mallarının artması için de ilk önce üretim araçlarının, özellikle üretim âletlerinin artması ve durmadan yerine yenilerinin konması gerekir. Onun için de sosyalizmin objektif koşullarından biri güçlü bir ağır sanayi kurmak ve geliştirmektir.

Burada da anlaşıldığı gibi, sosyalizmin ilk evresinde tüketime bir ölçü koymak, daha büyük yükü, üretim âletleri üretimine vermek gerekmektedir. Bu ölçü de herkesin emeğine göre almasıyla uygulanır. Ve sosyalist toplumda, toplum için emek, üretim âletlerini arttırmaktan geçerek gene bireylere dönmekte, geleceğin tüketim malları bolluğunu hazırlamaktadır.

Üniversitede yapılan forumu binlerce öğrenci hınca hınç doldurmuştu ve hep birden bağırıldılar «Kahrolsun halk düşmanları»

sıl güçlü olan devrimcilerdir. Çünkü tarih çarıkı devrimcilerden yana dönmektedir. Ve yarının sahipleri onlardır. Onlara karşı koymak demek tarihi gelişime karşı koymak demektir..»

İşbirlikçi üniversitenin disiplin kurulları hukuk dışı kararlar vererek hedeflerini açık seçik ortaya koymuşlardır. 20 asistan hakkında açılan kovuşturma, üniversiteden devrimci düşüncenin atılmasını ve yerine gerici orta çağ zihniyetini yerleştirmeyi öngörmektedir. Asistanlar kendi beyinlerine uygun kişiler değillerdir çünkü. Demokratik üniversite direnişinde kendi karşılarında yer almışlardır.

Celâl Doğan kendine tebliğ edilen bildiri aynen okuyordu forumda: «11. Nisan. 1969 günü ders engellemek suçundan... CEZALANDIRILACAGINIZDAN...»

Dünyanın hiç bir yerinde ön kararlarla disiplin kurullarına, mahkemelere adam çağırılmaz. Ama emperyalistlerin işbirlikçisi durumunda olan kişiler bu kargaşalık içinde ne yapacaklarını şaşırırlar.

S.B.F. Öğrenci Derneği başkanının bildirisi

S.B.F. Öğrenci Derneği Başkanı Cengiz Çandar son olaylar üzerine aşağıdaki bildiri yayınlamıştır.

«Haziran öğrenci hareketleri yatıştıktan ve öğrenciler Eylül ayında sınavlara girme kararı aldıktan sonra devrimci gençliğin önderlerinden Deniz Gezmiş kahpece ve sinsice alman bir kararla İstanbul Üniversitesinden çıkarılmıştır.

Deniz Gezmiş devrimci gençliğin türlü çetin mücadelelerinden geçmiş değerli bir önderidir. Deniz Gezmiş'i üniversiteden kahpede çıkartmak onun şahsında devrimci gençliğe karşı düzenlenen bir komplodur.

İstanbul Üniversite mensuplarından aldıkları kararı derhal değiştirmelerini talep ediyoruz. Aksi takdirde altından Deniz Gezmiş'i uzaklaştırmak istedikleri çatı bu bilim simsarlarının başına yıkılacaktır.»

Deniz'de aynı şekilde atılmıştır. Hiç bir müdafaa, savunma hakkı verilmeden...

Ama bazı şeyler hiç akla getirilmemektedir. Getirildiği taktirde uykular kaçmaktadır çünkü. Kabuslar, kalp sıkışmaları başlamaktadır. Bu devrimci gençliğin gücüdür, sesidir.

Ne diyordu Sıtkı Coşkun aynı forumda?

«Buna, kafa, bilek, yürek derler. Mason, armatör buna dayanabilir mi? Bizim önümüzde yaşanacak bir gelecek var. Önümüze çıkarmı engelleriz..»

Bunlar boş sözler değildir. Bunlar Deniz'in üniversiteden atılmasının bu imtihan döneminde hasır altı edileceğini sananlara verilen cevaptır. 2000 kişinin rektörlük önünde toplanıp «İstifa» demesi bu protestonun başıdır.

Bundan sonra ne yapılacaktır? Bu soru önemlidir. İki üç protesto hareketinden sonra susulacak mıdır, yoksa Deniz Üniversiteye tekrar alınana kadar direniş devam mı edecektir?

Deniz'in bize sunduğu öneri şudur:

«Durum bu olduğuna göre ne yapmak gerekmektedir? Bundan böyle Halk düşmanları üniversiteden ihraç edilmeli ve üniversite Amerikan Emperyalizmine karşı kavganın kalesi haline gelmelidir.»

İşte yeni öğretim döneminde gençliği böyle bir zorlu görev beklemektedir. Bir yandan Demokratik üniversite için kavga vermek, diğer taraftan Deniz'in yeniden üniversiteye alınmasını sağlamak.

«Bu vatan hainleri, Ali Kemal'ler sürüsü üniversitemizdeki devrimci kavgayı terörle duracaklarını zannedip...

Deniz diyor bunları mektubunda. Görevimiz belli ve açıktır. Celal'in rektörlüğün önünde dediği gibi:

«Hele Deniz'in ihracına bu senato «peki, desin, hele buradan, bu üniversiteden atılsın Deniz, ve bu kanunsuzluğa bu senato «evet, desin, o zaman...»

Karar devrimcilerindir.

Friedrich Engels toplatıldı

PAUL LOUIS'den çevirisi yapılan ve ÖNCÜ Kitabevi tarafından yayınlanan FRIEDRICH ENGELS İstanbul Basın Savcılığınca 969/516 sayılı kararla toplatılmıştır.

Deniz Gezmiş'in mesajı

2. Eylül. 1969 Salı günü İstanbul Üniversitesi 5 No. lu anfide yapılan forumda okunan Deniz Gezmiş'in mektubunun metnini okurlarımıza sunuyoruz.

Kardeşler,

Bugüne kadar Amerikan Emperyalizmine karşı verdiğimiz mücadelede düşmanlarımızın safında yer alan I. U. Senatosu tarihi ihanetlerine bir yenisini daha eklemiştir. Bu vatan hainleri, Ali Kemal'ler sürüsü üniversitemizdeki devrimci kavgayı terörle durduracaklarını zannedip 20 asistan ve birçok öğrenci hakkında kovuşturmaya başlamışlardır. Bu güruhun başında bulunan sosyete doktoru Ekrem Şerif Egeli ve Hukuk Fakültesinin armatör ve gerici Dekanı Aldıkaçtı halk düşmanlarının öncülüğünü yapmışlardır.

Kardeşlerim, meydanlarda, fabrikalarda Amerikan emperyalizmine karşı omuz omuza dövüştük. Sizinle üniversiteyi emperyalizmin kalesi yapmak isteyen uşaklar sürüsüne karşı mücadele ettik. Şimdi bu düşmanlarımız görüşüne bakıp kendilerini güçlü zannetmektedirler. Oysa asıl güçlü olan devrimcilerdir, çünkü tarih çarıkı devrimcilerden yana dönmektedir ve yarının sahipleri onlardır. Onlara karşı koymak demek tarihi gelişime karşı koymak demektir.

Durum bu olduğuna göre ne yapmak gerekmektedir? Bundan böyle bu halk düşmanları üniversitemizden ihraç edilmeli ve üniversite Amerikan emperyalizmine karşı kavganın kalesi haline gelmelidir.

YAŞASIN TAM BAĞIMSIZ VE GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE YAŞASIN EMPERYALİZME KARŞI DÖVÜŞEN TÜM DÜNYA HALKLARI.

Deniz Gezmiş

Aren oportünizminin şekillenmesi

Sina Çıladır

Yarı-bağımlı yarı-feodal bir yapıya sahip olan Türkiye'de, oportünizm, bu yapıya uygun olarak, devrimci hareketin karşısına çeşitli kılıklarla çıkıyor. Bugün Türkiye'de oportünizmin belli-başlı kılıkları; Aybar ve hizbinin temsil ettiği küçük-burjuva pasifizmiyle, Aren hizbinin temsil ettiği küçük-burjuva döneklilidir. Aren hizbi, Aybar hizbine karşı «muhalefet» olarak ortaya çıkmasına rağmen, her ikisi de sosyalizmin bilimini reddettiği için temelde bir ayrımları yoktur. Nitekim, Türkiye'deki gerici parlamantarist ittifak içinde bir denge unsuru olmayı peşinen kabul eden Aybar hizbi ile sosyalizmin bilimine sahip çıkıyor görünerek, ama attığı sektör şiarlarla nesnel olarak emperyalizme hizmet eden Aren hizbi, işçi-köylü- gençlik ve aydınların müştereken yürüttükleri anti-emperyalist ve anti-feodal eylemlere karşı, emperyalizm-işbirlikçi-feodal mütegalibe üçlüsünde yanında yer almışlardır. Bu da, Aren ve Aybar kliklerinin temelde birbirinden ayrılmadıklarının somut görünümüdür.

Bu iki hizbin dışında, yine Türkiye'nin yapısı gereği belirlenen popülizmi (Halkçılık), bilimsel sosyalizme adapte etmeğe çalışan Küçükömer ve gurubu bulunmaktadır.

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşundan bu yana, parti yönetici kademelerinde üslenen ilerici küçük-burjuvaların, partiye, kendi uyduruk ideolojilerini egemen kılmak için, teorik eğitime önem vermeleri ve giderek buna şiddetle karşı çıkmaları; işçi ve köylülerin kendinden - gelme (spontané) hareketleri ile yine işçi-köylü ve gençliğin demokratik haklarına yönelen hareketleri karşısında, «Faşizm galir» çığlıklarıyla bu hareketleri parti olarak karşılarına almaları; emperyalizm ve işbirlikçileriyle nesnel olarak dayanışmaya girdiklerini kanıtlayan bu tutumları, anti-kapitalist şiar atarak ört-bas etmeğe çalışmaları, teşkilâtta doğal olarak bir sol-kaos yaratmıştır. Öyle ki, özellikle 1965'ten sonra TİP teşkilâtı, oportünizmin her kılığına uyabilecek bir yumuşama, bir şaşkınlık dönemi içine girmiştir.

Bu dönem içinde, teşkilâtın bir kısmı Aybar pasifizminin «emekçi kardeş» havasını çalarken, bir kısmı da (son olağan ve olağanüstü kongrelerde Aren kliğinin ortaya çıkmasından sonra) ayakları Aybar oportünizminin üstüne basan ama görüntüde «keskin devrimci» tavırlarla «İşçi-köylü var; biz işçi ve köylülerle sosyalist devrim yapacağız» diyen Aren kliğinin türküsünü tutturmuştur. Bu iki oportünist kliğin şartlanması içinde bulunan teşkilât, özellikle 3. olağan kongrede, Türkiye'nin önündeki devrimci adımı sosyalizmin biliminin ışığında doğru tahlillerle ortaya koyan (Millî Demokratik Devrim tezini savunan) proleter sosyalistleri karşısında iyice şaşırılmış; bunların bir kısmı teorik yeterliğe eriştikçe proleter sosyalistlerin yanında yer alırken, yönetici kademeleri ellerinde tutanların çoğunluğu ya oportünist çizgilerini sürdürmüşler, ya da yeni bir alternatif olarak niteledikleri Küçükömer popüliz-

mine dört-elle sarılmışlardır. Bu kaypaklık, küçük-burjuvazinin doğası gereğidir.

Proleter sosyalistlerinin parti içindeki etkin ideolojik mücadelesi ile bu mücadele- nin dışı dönük yüzünün pratikte başarılar kazanması, oportünist TİP yöneticileri tarafından yıllardır uyutulan, parti üyeleri üzerinde, itici bir etki yaratmıştır. Halen TİP içinde süregelen ve proleter sosyalizmin doğru teorik, ideolojik, stratejik-taktik ve örgütsel çizgisi lehine gelişen mücadele, TİP'in gerçek bir işçi sınıfı örgütü olabileceğini göstermektedir.

TİP içindeki ana hatlarıyla koymağa çalıştığımız sol -kaos'un evrimini (!), Zonguldak TİP teşkilâtının evrimini (!) gözden geçirecek somutlaştırmağa çalışacağız. Zonguldak çalışmamıza alan olarak seçmemizin nedeni, bu bölgenin - bir sanayi bölgesi olması nedeniyle - işçi sınıfının ideolojisinin çabuk yerşermesine elverişli olması; dolayısıyla oportünizmin bölgedeki devrimci harekete çeşitli kılıklarıyla musallat olabileceği ihtimalinin fazlalığıdır ki gerçek de böyledir.

Proleter sosyalistlerinin bir ödevi de, şimdiye kadar, yapısı ve buna ilişkin önündeki devrimci adımı ortaya çıkarılmış olan Türkiye'nin belirli bölge ve alanlarını incelemek ve ayrıca yine belirli bölgelerde TİP'in kuruluşundan bugüne «evrimini» ortaya koymak. Böylece Türkiye'nin yapısı daha ayrıntılı olarak belirleneceği gibi, aynı zamanda, devrimci mücadelemiz de daha çabuk kristalize olacaktır.

Zonguldak TİP teşkilâtına halen egemen teori (!). Aybar ve Aren oportünizmi ile Küçükömer popülizminin bir karışımıdır. Ancak, teşkilât içindeki proleter sosyalistlerinin gün geçtikçe etkinleşen mücadeleleri, Zonguldak TİP teşkilâtı yöneticilerini - ileride örnekleriyle de belirtileceği gibi - çökertmekte; oportünist yöneticiler tarafından yıllardır karantılı içinde bırakılan üyeler, devrimci teoriyle bezendikleri ölçüde, doğru ideolojik-politik çizgi üzerine girmektedirler.

Zonguldak TİP teşkilâtının oportünizmden oportünizme evrimini (!) ortaya çıkartmak için, teşkilât yöneticilerinin 1968'den bu yana yayınladıkları broşür, gazete, bildiri v.b. yayınları taradık. Ayrıca bu verilere tanıdığı olduğumuz tartışmaları, eylemleri, toplantıları v.b. ekledik.

Bu arada şunu da özellikle belirtelim, bu çalışma için materyal toplamağa çalıştığımız günler, özellikle teşkilâtın yaygın organı olan «Sömürücüye Yumruk» gazetesinin temininde, İİ yöneticileri «aleyhlerinde» kullanırız gerekçesiyle zorluklar çıkardılar. Örneğin, 9 Ağustos 1969 günü gazete koleksiyonunu taramak istediğimizi kendilerine söyledikimizde, önce koleksiyonu verebileceklerini ifade ettiler ise de, ertesi gün İİ sekreteri Av. Sabri Eryılmaz, «Yazı Kurulu olarak karar alındığı» nı, bu nedenle koleksiyonu veremeyeceğini, ancak bize «acıdığı için» birkaç gazete verebileceğini söyledi. Sosyalistliklerinin (siz oportünistliklerinin aylağını) kanıtı olan birkaç gazete verdi. Bütün bunlara rağmen, elimizdeki mater-

yal, aşağıda da görülebileceği gibi, yöneticilerin sapmalarını açık-seçik ortaya koyacak yeterlik ve niteliktedir.

AYBAR OPORTÜNİZMİNE ÖRNEKLER

Zonguldak İl teşkilâtı 1965 yılında kurulmuş. Teşkilâtça hazırlanan elimizdeki en eski tarihli propaganda belgesi, 12 Mayıs 1968 tarihini taşıyor. Teşkilâtın kuruluşu ile Aybar oportünizminin damgasını taşıyan broşürün yayın yılları arasında bilimsel sosyalizme doğru bir atılım olmadığı, yine broşürden anlaşılmaktadır (1).

Broşür, 1968 yılında yapılan Belediye seçimleri için hazırlanmış. Broşürün sol köşesinde şu slogan yer alıyor: «Herhal yakındadır - Yaşanacak günlerin en güzelleri - İşçi, köylü sen - Kendin meclislere girdiğin zaman».

Nâzım Hikmet'in iki mısraını, Aybar oportünizminin hizmetine sokma cür'etinin gösterildiği bu sloganın yanında, TİP Zonguldak Belediye Başkan adayının kimliği: «Yavuz Ünal, Elektrik Teknisyeni, 2 çocuk babası TİP İl Sekreteri».

Küçük burjuvazinin acındırma duygusunu yansıtan bu takdimden sonra sadece geliniyor: «... Şimdiyedek Belediye Meclis ve Başkanlığını elinde bulunduran çeşitli isimler altındaki zengin sınıfların partileri, bütün çalışmalarını kendi çıkarları için yapmışlardır. Türkiye İşçi Partisi emekçilerin partisidir, emekçilerin yararına çalışacaktır.»

Altı sayfalık broşürde, (partinin ismi dışında) «işçi», «sosyalizm», «emperyalizm», «bağımsızlık» gibi kavramlar yok.

Elimizdeki belgelerin en eski tarihi taşıyan ikincisi, sahipliğini Hüsamettin Güven'in (o tarihteki İl Başkanı), yazı işleri müdürlüğünü de Ahmet Hamdi Dinler'in (şimdi İl Başkanı) yaptığı «Sömürücüye Yumruk» gazetesinin 21 Şubat 1968 tarihli sayısı. Gazetesinin temel yazısı, TİP'in işçi eylemleri karşısındaki tutumunu pek güzel belirten «İlahlar Kurban mı Arıyor?», başlıklı yazı:

«5 Şubat 1968'i 6 Şubat 1968'e bağlayan gece Kozlu bölgesinde başlayarak Üzülmaz bölgesine sıçrayıp gelişen olaylar (2) biter-bitmez, ilahlara kurban aramağa başlamışlardır. Evet, bu hareketlerde sanki Türkiye İşçi Partisinin ilişiği varmuşcasına... Propaganda yürütülmekte, hattâ kendini bilmez satılmış sendika başkanı da bu meyanda demeç vermekten kaçınmaz. Neden bu iftiraları yaparlar? Biz onlar gibi halkımızın sırtından milyonlar vurmuduk. Bu gibi iftiralarla bizleri korkutacaklarını sanıyorlarsa aldanıyorlar. Biz kimseden korkmuyoruz. Korkmuyoruz çünkü, kapitalist denen zümre gibi vatan satıcılarından değiliz. Ancak, onlar zaten fakir olan bizlerin huzurunu bozmak için yaparlar bunu. Herkesin evinde annesi, ailesi vardır. Onlar üzerinde bu alçakça yayınlar etki yapmakta ve evde huzurlarımızı bozmaktadırlar. Yeter artık.»

(Siyah yazıların altı tarafımızdan çizildi). Yukarıdaki cümlelerden şu anlam çıkmaktadır: «İşçinin demokratik haklarına yönelen bu eylemi ile bizim zerre kadar ilişkimiz yok. Bize iftira ediyorlar. Biz işçiyi, eylemlerde destekleyecek kadar «vatan satıcısı» değiliz. Bize

Alkılıç için gençler harekete geçti

1962 yılında Cumhuriyet gazetesinin açmış olduğu bir yarışmaya gönderdiği yazısında, komünizm propagandası yaptığı ileri sürülerek mahkûm edilen Şadi Alkılıç, İstanbul Paşakapısı Cezaevinde bulunmaktadır.

Şadi Alkılıç, son zamanlarda ağır şekilde hastalanmış olup, kendisinin başvurusu üzerine Haydarpaşa Numune Hastahanesi sağlık kurulunca hayatı tehlike gösteren durumu tesbit edilip Anayasa'nın ilgili maddesine hastalık nedeniyle serbest bırakılması konusunda karara varılmış ve rapor Adli Tıba gönderilmiştir. Adli Tıp, durumu gittikçe ağırlaşan Şadi Alkılıç'ın raporunu olumlu ya da olumsuz bir sonu-

ca, aradan dört ay geçtiği halde bağlamamaktadır.

Resmi makamlar her nedense, bu konuda ısrarla susmaktadırlar. Bir açık Anayasa hükmünün savsaklanması dikkati çekmektedir. İnanılır çevrelerden öğrendiğine göre bugünlerde İstanbul'da toplanmış halde bulunan Uluslararası Kızılhaç, Kızılarslan, Kızılay Kongresi meseleyi gündemine alarak görüşecektir. TMGT, İTU, Öğrenci Birliği, Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreterliği ve Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğrenci Birliği kongre başkanlığına bir muhtıra vereceklerdir.

Bilindiği gibi İngiliz Kızılhaç Teşkilatı, Şadi Alkılıç'ın durumu ile özel olarak ilgilenmektedir.

bulaşmayın da ne yaparsanız yapın. Huzurumuz bozuluyor..»

OPORTÜNİZMDEN OPORTÜNİZME...

10 Aralık 1968 tarihini taşıyan «Sömürücüye Yumruk», gazetesinde bir «pırlıltı» göze çarpıyor. Gazetenin bu sayısı, muhtevasından anlaşıldığına göre, 9-12 Kasım tarihleri arasında toplanan TİP 3. olağan Kongresinden sonra yayınlanmış. Arada başka sayı yok. Gazetenin manşetinde Kongre sonuçları kısaca verilmiş, haberin sonunda da şöyle deniliyor: «... Ancak mevcut anlaşmazlık çözülememiş ve yeniden olağanüstü kongre toplanması için faaliyete geçilmiştir. Umulur ki bu kongrede anlaşmazlık çözümler ve yüzbinlerce emekçinin umut bağladığı Türkiye İşçi Partisi eskisinden güçlü olarak SOSYALİST TÜRKİYE'yi kurma mücadelesine devam eder.» (Büyük harfler, Sömürücüye Yumruk'un).

Aybar oportünizminden Aren oportünizmine geçişin bir köprüsü olarak nitelenebilecek bu yazıya daha aşağıda, Aybar'ın küçük-burjuva sendikalizmine karşı çıkan, Zonguldak delegesi Yavuz Ünal'ın Kongrede yaptığı konuşmadan bir parça aktarılarak ağırlık kazandırılıyor:

«... Konuştuğumuz dille de halkın dışında kalıyoruz. İşçinin öncülüğü diyoruz ama kongremizden de belli ki, işçinin gücünden, desteğinden yoksunuz. Partimizi oniki sendikacı kurmuş diyoruz. Niçin kurdukları bilinmemektedir. Başlangıçta kurucuların seçtikleri bir sendikacı Genel Başkan, sonradan YTP'den milletvekili olmuştur. Bunlar sendikalarında olduğu gibi partide de işçi adına fetva vermektedirler. Oysa bu arkadaşlarımızın işçilikle uzaktan yakından hiçbir ilgileri yoktur...»

Gazetede bu iki haberdan başka, 3. olağan kongreye ilgili yazı yok. Diğer haber ve yazılar, gazetenin önceki sayılarında olduğu gibi, Aybar ve kliğinin sapmasını yansıtıyor. Örneğin, 2. sayfada Hüsamettin Güven imzasını taşıyan «Sömürülen ve Sömürülen Sınıflar», başlıklı yazıda şöyle deniliyor:

«... Bizim sırtımızdan milyonlar vuran kapitalistlerin iktidarına son vereceğiz. Anayasamızın işçiyi, köylüye, tüm emekçi halka vermiş olduğu hakla Türkiye İşçi Partisine gireceğiz ve oy vereceğiz. Türk işçisinin ve köylüsünün karar sahibi olacağı Türkiye SOSYALİZMİNİ kuracağız.» «Büyük harfler H. Güven'in).

AREN OPORTÜNİZMİNİN ŞEKİLLENMESİ

«Sömürücüye Yumruk», un 25 Aralık 1968 tarihini taşıyan sayısı, «Olağanüstü Kongre Özel Sayısı» olarak hazırlanmış. Gazetenin manşetinde şu cümle yer alıyor: «SOSYALİSTLER İŞ BAŞINA - AYBAR VE GURUBUNUN TARİH İÇİNDEKİ GÖREVLERİ BİTMİŞTİR!» Yazının metninde, «... Bilimsel sosyalizm adına Aybar'a karşı çıkan ve böylece de tabanın sesine tercüman olan eski yöneticilerden bir kısmı ve kongrede gerçekçi tenkitler yapan üyeler, listenin dışında bırakılmışlardır...» denilerek «sendika ağalığı»ndan söz ediliyor ve «yeni bir kadronun gerekliliği» önerilerek yazı şöyle bağlanıyor: «... Elbette bu kadro tabanın istekleri ile ve giderrek tabanla beraber hareket eden Aren ve arkadaşlarının temsil ettiği bugünkü muhalefet hareketidir.»

Aynı gazetenin 1. sayfasında ise «muhalefet hareketi»nin başbuğu Sadun Aren, «TİP ve SOSYALİZM» başlıklı yazısında muhalefetinin ne menem bir muhalefet olduğunu şöyle belgeliyor:

«... Kapitalizmi halk değil, kapitalistler yürütür. Bundan ötürü de kapitalist partilerin halkı örgütlemek diye bir meseleleri yoktur. Diğer taraftan sosyalizmi emekçi halk kuracaktır. Sosyalizm bilinçli ve iktidara yönelmiş bir örgüt işidir. Sosyalist partiler bundan ötürü emekçi halkı örgütlemek zorundadırlar... TİP artık sosyalist kimliğini kabul ettirmek mücadelesini diğer bir deyimle meşruiyet mücadelesini geride bırakmış, bu aşamayı artık tamamlamış bulunmaktadır. Şimdi önümüzdeki aşama, Parti örgütünü geliştirmek ve parti üyelerini eğitmek ve onları emekçi halkın itimadını kazanacak liderler olmalarını sağlamaktır. Çünkü ancak böyle bilinçli ve güçlü bir parti kadrosuna ve kadronun sağlayacağı bilinçli oylara dayanarak iktidara gelinirse, sosyalizm yoluna girilebilir.»

Bay Aren'in bu dehşetengiz stratejik ve örgütsel önerilerinden çıkan anlam şudur: «Sosyalizmi emekçi halk kuracaktır (Yani işçi sınıfı, yoksul ve orta köylü, köy ve şehir küçük-burjuvazisi kuracaktır). Sosyalist partiler bundan ötürü emekçi halkı örgütlemek zorundadırlar (Yani, sosyalist parti - TİP anlaşılın - işçi sınıfına, yoksul ve orta köylüye, köy ve şehir küçük-burjuvazisine 'sosyalist bilinç' verecek ve de bütün bu sınıf ve tabakalarla 'sosyalist devrim' yapacaktır). İyi ama Aybar da bundan başka bir şey demiyor ki!

(«Muhalefet lideri» Bay Aren'in önce sunuları bilmesi gerekir: Sosyalist parti, bir dilenci torbası değildir! Sosyalist parti, işçi sınıfının sınıf bilincine varmış öncü müfrezesidir, bir başka ifadeyle, parti işçi sınıfının bilimsel sosyalizminin ilkeleri temeli üzerinde örgütlenmiş kesimdir. İşçi sınıfının partisi, işçi sınıfının öncüsüdür.)

Böyle bir parti, emperyalizmin vesayeti altındaki ve yer yer feodal üretim ilişkilerinin görüldüğü bir ülkede, «kendi ideolojik, politik, örgütsel bağımsızlığını sıkı sıkıya» korumak şartıyla, diğer tüm millî sınıf ve tabakalarla millî demokratik cephe kurar; millî demokratik devrim mücadelesini yönetir, onu zafere ulaştırır. Millî demokratik devrim tamamlandıktan sonradır ki, işçi sınıfının partisi, işçi sınıfını ve onun müttefiki olan yoksul köylüleri sosyalist devrime yöneltir.» (Geniş bilgi için bakınız: İdeolojik Birlik ve Örgüt, AYDINLIK, sayı: 10).

«Sosyalizmin bilimi adına» Aybar'a karşı çıkan Bay Aren ve kliğinin bu açık sapmalarına rağmen halen «muhalefet» oyununu sürdürdükleri, ileriki bölümlerde de değinileceğimiz gibi, gizli den gizliye parti için temel teorik eğitimi baltalamaları ile bir süre önce yayınlamaya başladıkları EMEK adlı dergilerinde, revizyonizmlerini, marksizmin büyük ustalarının tezlerini tahrif yoluyla, küleme başarılarıdır (!) (Bakınız: Mahir Çayan, Revizyonizmin Keskin Kokusu, TÜRK SOLU, sayı: 91-92).

Gazetenin, «olağanüstü kongre özel sayısı»ndaki diğer yazılarda, Aybar ve kliğinin, «... yüksek fırın gibi üretim aracı ile üstyapı kurumlarını karıştırdığı...» v.b. ifade edilerek, Aren oportünizmini maskeleyen çabası gösteriliyor!

Gazetede, 3. olağan kongrede, sosyalizmin bilimine dayanan guruptan (Millî Demokratik Devrim tezini savunan proleter sosyalistlerinden) hiç söz edilmiyor.

Aybar ve Aren kliklerinin temelde aynı paralelde olduklarının bir somut görünümünden de yeri gelmişken bahsedelim: «Sömürücüye Yumruk» gazetesinin sahibi ve 1968'lerdeki İl Başkanı Hüsamettin Güven 3. olağan kongrede Aybar listesinden Genel Yönetim Kuruluna girmiştir. Gazetede, yukarıda örnek olarak verdiğimiz gibi, Hüsamettin Güven'in, 3. olağan kongreden sonra, «Türkiye Sosyalizmi»ni savunduğu göz önüne alınırsa (ki aynı şahıs olağanüstü kongreden sonra da yapacaktır aynı şeyi), Aren kliğini meydana getirenlerin ideolojik muhtevası ortaya çıkmış olur!

Sinema üzerine

Mutlu Parkan

Kapitalist aşamanın bir ürünü olarak ortaya çıkan «sinema endüstrisi», egemen sınıfların hem bu alanda büyük ekonomik çıkarlar elde edeceklerini farketmeleri, hem de halkların uyutulmasında bir beyin yıkama aracı olarak kullanılabilirliğini hesaplamaları sonucunda kapitalizmin ve emperyalizmin en büyük silâhlarından biri haline gelmiştir. Bu nedenle emperyalist ülkelerde, kurulan «Hollywood» gibi büyük sinema endüstri merkezlerinde, yukarıda saydığımız amaçlara uygun filmlerin sayısı gittikçe artmıştır. Bu renkli - Sinemaskop (!) filmlerle birlikte, yine bu emperyalist ülkelerdeki yapım ve dağıtım şirketlerinin, yoksul ve sömürülen ülkelerde güçbelâ kurulmuş olan «Yeşilçam» gibi küçük sinema endüstri merkezleri üzerindeki dolaylı veya dolaysız baskısı kendisini göstermiş ve sömürülen ülke sinemalarında afyon (!) filmleri imal etmeye başlamıştır. Aynı zamanda sömürülen-sömürülen ayrımı olmaksızın bütün sermayeci düzenlerde bu afyon filmlerinin yapılmasının en baş nedeni, kuşkusuz sinema endüstri merkezlerinin egemen sınıfların elinde olmasıdır.

Bu genel bakıştan sonra, Türkiye'deki sinema düzeni üzerine de özel olarak çok şey söylenebilir. Kapkaççı iş adamları ve tefecilerin at oynattıkları «Yeşilçam», ülkemizdeki sinema endüstrisinin merkezidir. Yeşilçam'ın ekonomik yapısı üzerine fazla şey söylemenin gereği yoktur. Türkiye'nin ekonomik durumu bize bu konuda çok rahat fikir verir. Yeşilçam'da dikkati çeken en önemli noktalar, yılda yapılan film sayısının çokluğu, çalma çırpma konular, ve yönetmen, oyuncu v.s. nin seviyesizliği gibi noktalardır. Buna da yapılan filmler «artistik» değer taşımak şöyle dursun, bir «sinema dilinden» yoksundur. Kuşkusuz hiç bir gerçek sanatçının böyle bir düzende çalışması ve Türkiye'deki sömürüye göz yumarak, egemen sınıfların sözcülüğünü yapmıyacağı gerçeği bu konuda baş etkindir.

★

Öte yanda Hisar kısa metrajlı film festivalinin ve uzun yılların getirdiği birikimin etkisiyle, Türkiye'de şimdiye dek üzerinde hiç durulmamış, fakat önemi bütün dünyada kabul edilen kısa metraj film yapımı büyük bir artış gösterdi. Yeşilçam dışındaki bu olay birkaç önemsiz kişi dışında emperyalizme, kapitalizme ve bunların sözcüleri olan «Hollywood», «Yeşilçam» gibi aşağılık sinema merkezlerine karşı olan genç sanatçıların yarattığı bir olaydan da ötede bir hareketti. Ku-

rulacak yeni dünya, yeni düzenle birlikte yeni sinemanın temellerini atmak, devrimci savaşın içinde, onunla birlikte yol almak, Türkiye'de kurulacak yeni sinemanın sorunlarına eğilmek, güçlü bir örgüt olan «Yeşilçam'a» karşı kurulacak örgütün tohumlarını atmak düşünceleri bu genç sinemacıları bir araya getirdi ve «GENÇ SİNEMA» doğdu. Sekizinci sayısının basıldığı şu sıralarda, Genç Sinema çok yönlü savaşını büyük bir inançla sürdürmektedir. Ekonomik sorundan, film gösterme sorununun temelini meydana getiren sansür sorununa kadar çeşitli güçlükler Genç Sinemayı zorlamaktadır. Ama zafer bir bütündür, emperyalizme ve onun bütün uzantılarına karşı mutlaka kazanılacaktır. Çeşitli devrimci örgütlerin ilgisi Genç Sinemaya güç kazandırmaktadır. Genç sinema yönetmenleri şimdilik sadece kendi kısıtlı olanaklarıyla kısa metrajlı filmlerle çalışmalarını sürdürmektedirler. Genç sinemacılar olanakların el verdiği ölçüde kameralarıyla devrimci hareketlere katılmaktadırlar. Yapıtların çoğaltılmasına paralel olarak, gösteriler artmakta, filmler seyircilerine ulaşmakta, hareket yaygınlaşmaktadır. Güçlükler aşılamayacak gibi değildir, engeller aşılmak içindir. Bu arada dünyanın çeşitli ülkelerinde «Yeni Sinema» lar doğmakta, savaşa yeni cepheler eklenmektedir. Örneğin Brezilya'da «Sinema Nuovo» cular uzun metraj filmlerini çoktan ortaya koymuşlardır bile.

Sinema olayının karmaşıklığı, gelişimin hızı üzerinde etkili olmaktadır. Bir film diğer bütün sanat yapıtlarından çok daha fazla bir «meta»dır. Bir film en az ortaya çıkıncaya kadar yapılan masrafları gösterimlerinden çıkarmak zorundadır. Genç sinema yönetmenlerinin en büyük sancısı budur. Ama diğer ülke «Yeni Sinema» ları bu sorunu çözebilmiş, filmlerini Avrupa piyasalarına bile gösterme olanaklarını yaratacak denli başarılı olmuşlardır. Genç Sinema ise, kurulduğundan bu yana çok yol katetmiştir. Durum herşeye rağmen çok umut vericidir. Bu arada Türkiye'de sinema alanında yeni bir oyun sahnelenecekti, emperyalist ve işbirlikçi güçler tarafından:

Yeşilçam filmleri artık geniş halk yığınları gözünde değerini yitirmeye başlamışlardır. Hatta bazı Yeşilçam filmleri halk yığınları için alay konusu oluyordu. Halk yığınlarını uyutabilmek için daha seviyeli bir sinemaya gerek duyuluyordu. Emperyalist ve işbirlikçi safhalarda, ilk elde bazı piyasa dergileri aracılığıyla «yüksek tahsilli jönlere» piyasaya

sürülmeye başlandı. Bu genç, yakışıklı, tahsilli kişiler «artist», olarak Yeşilçam'daki yerlerini aldılar. Fakat seviyesiz, yeteneksiz yönetmenler Yeşilçamda varoldukça bu sinema merkezlerinin seviyesini yükseltmek mümkün olamayacaktı. Egemen sınıfların daha seviyeli yönetmenlere de ihtiyacı vardı. Bunun için bir güzel sanatlar okulunda sinema bölümü denemesine girişildi. Ancak hocalarının çoğunun Yeşilçam'dan olması nedeniyle ciddiye alınmadı ve yürütülemedi. Ve nihayet bir yol bulundu: «Kısa Metrajlı Film Festivali». Bu iş için en uygun yer, mason locasına bile sahip bir Amerikan Okulu, yani «Robert Kolej» di. Böyle bir yarışma, bir çok aydının sempatisini toplayabileceğinden ve hatta devrimci tanınan bazı kişileri kendisine alet etmeyi başarcığından en uygun yoldu. Nitekim bazı değerli aydın ve sanatçılarımız bu oyuna alet oldular. I. ve II. Hisar yarışmalarında yabancı bir petrol şirketinin koyduğu ödül, III. Hisar yarışmasında kaldırılmıştı ama iş işten geçmiş, oyun bozulmuştu. Genç Sinemacılar III. Hisar yarışmasında yayınladıkları bildirimlerle oynamak istenen oyunu bozdular. Hatta öylesine bozdular ki, II. Hisar yarışmasını resimlerle ve ayrıntılarıyla veren «yüksek tahsilli artist üreticisi» dergi, III. Hisar yarışmasından tek bir kelime söz etmiyordu... Bazı kişiler tarafından yıkıcılık ve bozgunculukla suçlanan Genç Sinema ise 8. sayısında bu suçlamalara cevap olarak Şenlik Düzenleme (yarışma değil) işini yüklediği ve 1970 yazısında «Devrim Sinema Şenliği», düzenliyeceğini açıkladı.

★

Dünya en heyecanlı günlerini yaşamaktadır. Tarihin hiç bir devrinde dünyanın geleceği bu denli aydınlık görünmemiştir. Sömürülen ülke halkları uyanmakta, emperyalizme karşı savaş için yeni cepheler açılmakta, zaferler kazanılmakta, sömürgeci ülkelerde öğrenci-işçi ayaklanmaları güç-belâ önlenmekte, kapitalizmin ve emperyalizmin temelleri çatırdamaktadır. Böyle bir dünyada yaşamak sanatçı için gerçekten büyük bir şanstır. Çünkü aydınlık günlerin açıkça görüldüğü günümüzde sanatçı için bir seçme yapma gücüne bile kalmamıştır artık. Pek doğal olarak sanatçı emperyalizmin karşısında gerçek devrimci bir bilinçle yerini alacaktır. Bu nedenle günümüzde «Sanat ve sanatçı her zaman ve her yerde en ileri olmalıdır», sözünün bir değeri kalmamıştır artık. Çünkü çağımızda ne «savaş», yaşamdan, ne de «sanat» savaştan ayrı düşünülemez artık...

TIP'li devrimcilerin Oportünizme karşı yeni Silâhı

Devrimci TIP Haberleri

Proleter Sosyalizmi temeli üzerinde TIP'de devrimci birlik için
15 Eylülde çıkıyor

Abone : Yıllık 10 lira

Adres : Divanyolu Cad. No. 83 Sultanahmet — İstanbul

TÜRK SOLU : Haftalık Gazete * Sahibi : Şerif Tekben * Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Bora Gözen * İdare Yeri, Yazışma ve Abone Adresi : Divanyolu Cad. No. 83/3 - Sultanahmet/İstanbul, Telefon : 27 39 61 * Ankara Temsilciliği : Ahmet Say * Dizgi : Yüksel Baskı :

Dilek Matbaası * İstanbul Dağıtımı : Fuat Bute, Ankara Caddesi No. 34, Tel.: 27 89 49 * Anadolu Dağıtımı : GA-ME-DA * Yıllık Abonesi : Yurt İçi 40 TL., Avrupa Uçak : 80 TL., Amerika Uçak : 170 TL., * İlan San.: 20 TL., Yayın İlanları yüzde elli indirimlidir.